PRGI NO : TGBIL/26/A6718

తెలుగు & హిందీ
పక్ష పత్రిక

స్ఫూర్తి సంకేత్

తెలుగు వార్తా పత్రిక

వార్తలు
ప్రజల కోసం
ప్రజలతో
ప్రజల వాణి

జాగృత ఆలోచన, శక్తివంతమైన సమాజం

సత్యము | సమగ్రత | సమానత్వం | సమాజ మార్పు

సంపుటి 01 సంచిక 03 గురువారం 15 అక్టోబర్ 2026 , ఎడిటర్ - డా. గుండాల విజయ కుమార్ పేజీలు - 4 వెల : 20

స్ఫూర్తి సంకేత్ :

తెలుగు--హిందీ పక్ష పత్రిక

ప్రత్యేక వ్యాసం
పంచాంగం -- భారతీయ
కాలగణనకు జ్ఞానదీపిక

"కాలాన్ని తెలుసుకోవడం జీవన క్రమాన్ని తెలుసుకోవడం; పంచాంగాన్ని తెలుసుకోవడం భారతీయ సంస్కృతిని తెలుసుకోవడం."

భారతీయ సంస్కృతిలో పంచాంగం భారతీయ సంస్కృతిలో కాలానికి ఎంతో ప్రాధాన్యం ఉంది. మన పూర్వీకులు కాలాన్ని కేవలం గంటలు, రోజులు, నెలలు, సంవత్సరాలుగా మాత్రమే చూడలేదు. సూర్యుడు, చంద్రుడు, ఋతువులు, ప్రకృతి పరిణామాలు, పండుగలు, వ్రతాలు, వ్యవసాయం, సామాజిక జీవనం---వీటన్నింటితో కాలానికి ఉన్న సంబంధాన్ని పరిశీలించారు.

ఆ విశిష్ట కాలగణన సంప్రదాయానికి ప్రతిరూపమే పంచాంగం.
ఉగాది ఎప్పుడు? ఏకాదశి ఎప్పుడు? పౌర్ణమి, అమావాస్య ఎప్పుడు? ఒక రోజు ఏ నక్షత్రం ఉంది? సూర్యోదయం ఎప్పుడు? వంటి అనేక కాలసంబంధ విషయాలను తెలుసుకోవడానికి పంచాంగం ఉపయోగపడుతుంది.

'పంచాంగం' అంటే ఏమిటి?
పంచం అంగం = పంచాంగం.

పంచాంగానికి ఐదు ప్రధాన అంగాలు ఉన్నాయి.
పంచాంగంలోని ఐదు అంగాలు

1. తిథి
2. వారం
3. నక్షత్రం
4. యోగం
5. కరణం

ఈ ఐదింటినీ కలిపి 'పంచాంగం' అంటారు.

1. తిథి
సూర్యుడు, చంద్రుని కనిపించే స్థానాల మధ్య కోణీయ వ్యత్యాసం ఆధారంగా తిథిని గణిస్తారు.

ఒక చాంద్రమాసంలో సాధారణంగా 30 తిథులు ఉంటాయి. వాటిని రెండు పక్షాలుగా విభజిస్తారు.

శుక్ల పక్షం: అమావాస్య తరువాత చంద్రకళలు పెరుగుతూ పౌర్ణమి వరకు ఉండే కాలం.

కృష్ణ పక్షం: పౌర్ణమి తరువాత చంద్రకళలు తగ్గుతూ అమావాస్య వరకు ఉండే కాలం.

ప్రతిపద, విదియ, తదియ, చవితి, పంచమి, షష్ఠి, సప్తమి, అష్టమి, నవమి, దశమి, ఏకాదశి, ద్వాదశి, త్రయోదశి, చతుర్దశి మొదలైన తిథులు మన ధార్మిక జీవితంతో ఎంతో దగ్గర సంబంధం కలిగి ఉన్నాయి.

శ్రీరామ నవమి, వినాయక చవితి, శ్రీకృష్ణ జన్మాష్టమి వంటి పండుగల పేర్లలోనే తిథుల ప్రాధాన్యం కనిపిస్తుంది.

2. వారం
ఆదివారం నుంచి శనివారం వరకు ఏడు వారాలు ఉన్నాయి.

ఆదివారం -- సూర్యుడు
సోమవారం -- చంద్రుడు
మంగళవారం -- కుజుడు
బుధవారం -- బుధుడు
గురువారం -- గురువు
శుక్రవారం -- శుక్రుడు
శనివారం -- శని

మన సంప్రదాయంలో వివిధ వారాలకు వివిధ దేవతల ఆరాధన, వ్రతాలు అనుసంధానమై ఉన్నాయి.

3. నక్షత్రం

భారతీయ ఖగోళ--జ్యోతిష సంప్రదాయంలో చంద్రుని గమనపథాన్ని 27 నక్షత్ర విభాగాలుగా పరిగణిస్తారు.

అశ్విని, భరణి, కృత్తిక, రోహిణి, మృగశిర, ఆరుద్ర, పునర్వసు, పుష్యమి, ఆశ్లేష, మఖ, పుబ్బ, ఉత్తర, హస్త, చిత్త, స్వాతి, విశాఖ, అనూరాధ, జ్యేష్ఠ, మూల, పూర్వాషాఢ, ఉత్తరాషాఢ, శ్రవణం, ధనిష్ఠ, శతభిషం, పూర్వాభాద్ర, ఉత్తరాభాద్ర, రేవతి---ఇవి 27 నక్షత్రాలు.

జన్మ సమయంలో చంద్రుడు ఉన్న నక్షత్ర విభాగాన్ని సంప్రదాయంగా జన్మ నక్షత్రంగా పరిగణిస్తారు.

4. యోగం

సూర్యుడు, చంద్రుని ఖగోళ స్థానాల ఆధారంగా యోగాలను గణిస్తారు. సంప్రదాయ పంచాంగంలో 27 యోగాలు పేర్కొనబడ్డాయి.

ముహూర్త నిర్ణయంలో తిథి, నక్షత్రంతో పాటు యోగాన్ని కూడా పరిశీలించే సంప్రదాయం ఉంది.

5. కరణం

ఒక తిథిలో సగభాగాన్ని కరణం అంటారు. ఒక తిథిలో సాధారణంగా రెండు కరణాలు ఉంటాయి.

బవ, బాలవ, కౌలవ, తైతిల, గరజ, వణిజ, విష్టి మొదలైన కరణాలు పంచాంగంలో కనిపిస్తాయి.

తెలుసుకుందాం!

పంచాంగం = తిథి ం వారం ం నక్షత్రం ం యోగం ం కరణం

పంచాంగంలో వీటితో పాటు సాధారణంగా---

సూర్యోదయం ౢ సూర్యాస్తమయం ౢ చంద్రోదయం ౢ రాహుకాలం ౢ యమగండం ౢ గుళిక ౢ వర్జ్యం ౢ దుర్ముహూర్తం ౢ పండుగలు ౢ వ్రతాలు ౢ గ్రహణాలు ౢ సంక్రమణాలు

వంటి వివరాలు కూడా పొందుపరుస్తారు.

తెలుగు మాసాలు -- మన కాలగణన

తెలుగు సంప్రదాయంలో చైత్రం నుంచి ప్రారంభమయ్యే పన్నెండు చాంద్రమాసాలు ఉన్నాయి.

చైత్రం
వైశాఖం
జ్యేష్ఠం
ఆషాఢం
శ్రావణం
భాద్రపదం
ఆశ్వయుజం
కార్తీకం
మార్గశిరం
పుష్యం
మాఘం
ఫాల్గుణం

ఈ మాసాలతో మన పండుగలు, వ్రతాలు, ఆచారాలు సన్నిహితంగా ముడిపడి ఉన్నాయి.

ఉగాది -- తెలుగు సంవత్సరానికి ఆరంభం

చైత్ర శుద్ధ పాడ్యమి రోజున తెలుగు ప్రజలు ఉగాది పండుగను జరుపుకుంటారు.

ఉగాది రోజున పంచాంగ శ్రవణం చేయడం ఒక ముఖ్యమైన సంప్రదాయం. ఆలయాలు, మఠాలు, ఇళ్లు, సామాజిక వేదికల్లో పంచాంగ శ్రవణ కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తారు.

కొత్త సంవత్సరంలోని పండుగలు, తిథులు, కాలగణన వివరాలతో పాటు సంప్రదాయ జ్యోతిష ఫలితాలను కూడా పంచాంగకర్తలు వివరిస్తారు.

అరవై సంవత్సరాల కాలచక్రం

తెలుగు కాలగణన సంప్రదాయంలో 60 సంవత్సరాల నామచక్రం ఉంది.

ప్రభవతో ప్రారంభమై అక్షయతో ముగిసే అరవై సంవత్సరాలకు ప్రత్యేక పేర్లు ఉన్నాయి. అరవై సంవత్సరాలు పూర్తయిన తరువాత నామచక్రం తిరిగి ప్రారంభమవుతుంది.

ఇది భారతీయ కాలగణనలోని ఒక విశిష్ట సంప్రదాయం.

ఆరు ఋతువులు -- ప్రకృతితో మన అనుబంధం

భారతీయ కాలగణనలో సంవత్సరాన్ని ఆరు ఋతువులుగా విభజించారు.

వసంత ఋతువు
గ్రీష్మ ఋతువు
వర్ష ఋతువు
శరదృతువు
హేమంత ఋతువు
శిశిర ఋతువు

ఈ ఋతు విభజన భారతీయ కాలగణనకు ప్రకృతితో ఉన్న అనుబంధాన్ని తెలియజేస్తుంది.

వ్యవసాయ ప్రధానమైన భారతీయ జీవన విధానంలో వర్షాలు, ఋతువులు, సూర్యగతి, చంద్రగతి వంటి ప్రకృతి పరిణామాలను గమనించడం ఎంతో ముఖ్యమైనది.

పంచాంగం -- ఖగోళ విజ్ఞానం

పంచాంగంలో ఖగోళ గణనకు కూడా ముఖ్యమైన స్థానం ఉంది.

సూర్యుడు, చంద్రుని స్థానాలు, అమావాస్య--పౌర్ణమి చక్రం, సూర్యోదయ--సూర్యాస్తమయ సమయాలు, గ్రహణాల గణన వంటి విషయాలకు ఖగోళ గణితం ఆధారంగా ఉంటుంది.

అయితే ఇక్కడ ఒక విషయాన్ని స్పష్టంగా అర్థం చేసుకోవాలి.

ఖగోళ గణనలు శాస్త్రీయ గణితానికి సంబంధించినవి. వాటి ఆధారంగా చెప్పే జ్యోతిష ఫలితాలు సంప్రదాయ విశ్వాసాలు, వ్యాఖ్యానాలకు సంబంధించినవి. ఈ రెండింటినీ ఒకటిగా చూడకూడదు.

ప్రాంతాన్ని బట్టి పంచాంగ సమయాలు ఎందుకు మారుతాయి?

హైదరాబాద్‌లో సూర్యోదయ సమయం ఒకలా ఉంటే, ఢిల్లీ, కోల్‌కతా లేదా మరో ప్రాంతంలో అదే సమయం ఉండకపోవచ్చు.

భౌగోళిక స్థానం మారినప్పుడు సూర్యోదయం, సూర్యాస్తమయం వంటి సమయాలు మారతాయి. అందువల్ల ముఖ్యమైన కార్యక్రమాల కోసం స్థానిక పంచాంగ సమయాలను పరిశీలించడం అవసరం.

పండుగలకు పంచాంగమే కాలసూచిక

మన పండుగల్లో చాలా వరకు ఆంగ్ల క్యాలెండర్‌లో ఒకే తేదీన ప్రతి సంవత్సరం రావు.

ఉగాది, శ్రీరామ నవమి, హనుమాన్ జయంతి, గురుపౌర్ణమి, శ్రీకృష్ణ జన్మాష్టమి, వినాయక చవితి, దసరా, దీపావళి, కార్తీక పౌర్ణమి, మహాశివరాత్రి వంటి పర్వదినాలను నిర్ణయించడంలో తిథి, నక్షత్రం, మాసం వంటి పంచాంగ అంశాలు ముఖ్యమైనవి.

నేటి యువత పంచాంగాన్ని తెలుసుకోవాలి

మొబైల్ ఫోన్‌లో తేదీ, సమయం వెంటనే కనిపిస్తున్న ఈ కాలంలో పంచాంగం ఎందుకు? అనే సందేహం యువతకు రావచ్చు.

పంచాంగం కేవలం తేదీలు తెలిపే క్యాలెండర్ కాదు.

అది మన పండుగల కాలనిర్ణయాన్ని తెలియజేస్తుంది. మన తెలుగు మాసాలను గుర్తుచేస్తుంది. తిథి, నక్షత్రం, ఋతువుల గురించి అవగాహన కల్పిస్తుంది. మన పూర్వీకుల కాలగణన సంప్రదాయాన్ని కొత్త తరానికి పరిచయం చేస్తుంది.

కాలానికి అనుగుణంగా పంచాంగం రూపం కూడా మారుతోంది. ఒకప్పుడు ఇంట్లో గోడకు వేలాడే పంచాంగం ఉండేది. ఇప్పుడు మొబైల్ యాప్‌లు, వెబ్‌సైట్లు, డిజిటల్ పంచాంగాలు అందుబాటులోకి వచ్చాయి.

మాధ్యమం మారింది -- కానీ కాలగణనపై మనిషి ఆసక్తి మారలేదు.

మంచి మాట
"గడిచిన కాలం చరిత్రను చెబుతుంది, రాబోయే కాలం ఆశను కలిగిస్తుంది; కాలాన్ని అర్థం చేసుకునే జ్ఞానం మన జీవితానికి క్రమాన్ని నేర్పుతుంది."

మన వారసత్వాన్ని తెలుసుకుందాం
పంచాంగం భారతీయుల కాలగణన సంప్రదాయానికి ఒక ముఖ్యమైన వారసత్వం. మన పూర్వీకులు ప్రకృతిని గమనించి, సూర్య--చంద్ర గమనాలను పరిశీలించి, కాలాన్ని క్రమబద్ధీకరించడానికి చేసిన ప్రయత్నాలకు ఇది ఒక ప్రతిబింబం.

మన పిల్లలకు తెలుగు మాసాల పేర్లు చెప్పాలి. తిథి అంటే ఏమిటో తెలియజేయాలి. నక్షత్రాల గురించి పరిచయం చేయాలి. ఆరు ఋతువుల విశిష్టతను వివరించాలి. ఉగాది, పౌర్ణమి, అమావాస్య వంటి వాటి వెనుక ఉన్న కాలగణనను అర్థం చేసుకునేలా చేయాలి.

కాలం మారవచ్చు...
తరాలు మారవచ్చు...
జీవన విధానం మారవచ్చు...
కానీ మన సంస్కృతి, సంప్రదాయ జ్ఞానం తరతరాలకు అందాలి.

పంచాంగాన్ని తెలుసుకుందాం...
భారతీయ కాలగణనను అర్థం చేసుకుందాం...
మన సంస్కృతిని భావితరాలకు అందిద్దాం...

రచన:
డా. గుండాల విజయ కుమార్
సమాజ సేవకుడు జర్నలిస్టు
సాహితీవేత్త

SHMV
ఫౌండేషన్ వారి కథనం

భారతీయ భాషలు మరియు సంస్కృతి
రచన: డా. గుండాల విజయ కుమార్

స్ఫూర్తి సంకేత్ తెలుగు మరియు హిందీ పక్ష పత్రిక:

భారతదేశం అనేక భాషలు, సంప్రదాయాలు, కళలు, ఆచారాలు కలిసి వికసిస్తున్న విశిష్టమైన దేశం. ఇక్కడ ప్రాంతాన్ని బట్టి పలకరింపు మారుతుంది; పండుగ జరుపుకునే విధానం మారుతుంది; పాట, నృత్యం, వస్త్రధారణ, ఆహారపు అలవాట్లు మారుతాయి. అయినప్పటికీ ఈ వైవిధ్యంలో మనుషులను కలిపే ఆత్మీయత కనిపిస్తుంది. భారతీయ భాషలు, సంస్కృతి ఆ ఆత్మీయతకు ఆధారాలు. అవి మన గతాన్ని పరిచయం చేస్తూ, వర్తమానాన్ని సమృద్ధం చేస్తూ, భవిష్యత్తుకు దిశ చూపుతాయి.

భాష కేవలం భావాలను తెలియజేసే సాధనం కాదు. ఒక సమాజం అనుభవాలు, ఆలోచనలు, జ్ఞానం, జీవన విధానం భాషలో నిక్షిప్తమై ఉంటాయి. అమ్మ పాడే జోలపాటలో ప్రేమ ఉంటుంది. పెద్దలు చెప్పే సామెతలో అనుభవం ఉంటుంది. రైతు పలికే మాటలో నేలతో అనుబంధం ఉంటుంది. జానపద గీతంలో ప్రజల శ్రమ, ఆశలు, ఆనందాలు వినిపిస్తాయి. అందుకే ఒక భాషను కాపాడటం అంటే ఆ భాష మాట్లాడే ప్రజల జ్ఞాపకాలను, జీవన సంపదను కాపాడటమే.

తెలుగు, హిందీ, సంస్కృతం, తమిళం, కన్నడ, మలయాళం, మరాఠీ, బెంగాలీ, ఒడియా, పంజాబీ, ఉర్దూ వంటి అనేక భాషలు భారతీయ సాహిత్యాన్ని సుసంపన్నం చేశాయి. వీటితోపాటు గిరిజన భాషలు, ప్రాంతీయ మాండలికాలు కూడా విలువైన సాంస్కృతిక సంపదను మోస్తున్నాయి. ప్రతి భాషకు ప్రత్యేకమైన పలుకుబడి, భావవ్యక్తీకరణ, సాహిత్య సౌందర్యం ఉన్నాయి. భాష పెద్దదైనా, చిన్నదైనా దానిని మాట్లాడే ప్రజలకు అది తమ అస్తిత్వానికి గుర్తు.

తెలుగు సాహిత్యంలో నన్నయ, తిక్కన, ఎర్రన, పోతన, వేమన వంటి మహనీయుల రచనలు భాషా సౌందర్యంతోపాటు మానవీయ విలువలను అందించాయి. హిందీ సాహిత్యంలో కబీర్, తులసీదాస్, ప్రేమ్‌చంద్ వంటి రచయితలు భక్తి, సామాజిక చైతన్యం, సామాన్య ప్రజల జీవనాన్ని ప్రతిబింబించారు. సంస్కృతంలో కావ్యాలు, తాత్త్విక రచనలు, వ్యాకరణ గ్రంథాలు, నాటకాలు విస్తారమైన జ్ఞాన సంపదను అందించాయి. ఇలా వివిధ భాషల సాహిత్యాన్ని తెలుసుకోవడం ద్వారా భారతదేశాన్ని మరింత లోతుగా అర్థం చేసుకోవచ్చు.

భాషకు సంస్కృతితో విడదీయలేని అనుబంధం ఉంది. పండుగల పాటలు, వివాహ గీతాలు, పూజా సంప్రదాయాలు, జానపద కథలు, నాటకాలు తరతరాలకు భాష ద్వారానే చేరుతున్నాయి. ఉగాది పచ్చడిలో జీవితంలోని విభిన్న అనుభవాలను గుర్తుచేసే భావన ఉంది. సంక్రాంతి వేడుకల్లో వ్యవసాయం పట్ల కృతజ్ఞత కనిపిస్తుంది. బతుకమ్మ పాటల్లో పూలతో, ప్రకృతితో, సామూహిక జీవనంతో అనుబంధం ప్రతిఫలిస్తుంది. ఇటువంటి సంప్రదాయాలను వాటి నేపథ్యంతో తెలుసుకున్నప్పుడు సంస్కృతి పట్ల అవగాహన పెరుగుతుంది.

భారతీయ సంస్కృతిలో కుటుంబ బంధాలు, అతిథి సత్కారం, పెద్దల పట్ల గౌరవం, ప్రకృతి పట్ల కృతజ్ఞత, సేవాభావం వంటి విలువలకు స్థానం ఉంది. ఈ విలువలు మాటల్లోనే కాకుండా ఆచరణలో కనిపించాలి. ఆకలితో ఉన్నవారికి అన్నం పెట్టడం, అవసరంలో ఉన్నవారికి తోడుగా నిలవడం, పిల్లలకు విద్య అందించడం, ఇతరుల విశ్వాసాలను గౌరవించడం కూడా సంస్కృతిని నిలబెట్టే చర్యలే. మనిషి గౌరవాన్ని పెంచే సంప్రదాయాలను కొనసాగిస్తూ, వివక్షకు కారణమయ్యే ఆచారాలను ప్రశ్నించడం సమాజ అభివృద్ధికి అవసరం.

మాతృభాష మనిషి తొలి అభ్యాసానికి సహజమైన పునాది. పిల్లలు తమకు పరిచయమైన భాషలో ప్రశ్నించగలిగితే, భావాలను స్వేచ్ఛగా వ్యక్తం చేయగలిగితే చదువుపై ఆసక్తి పెరుగుతుంది. ఇంట్లో మాతృభాష మాట్లాడటం, కథలు చెప్పడం, పద్యాలు వినిపించడం, పుస్తకాలు చదివించడం ద్వారా భాషతో బంధం బలపడుతుంది. ఇతర భాషలను నేర్చుకోవడం కూడా అవసరమే. మాతృభాషపై పట్టు పెంచుకుంటూనే మరిన్ని భాషలను నేర్చుకుంటే జ్ఞాన పరిధి విస్తరిస్తుంది. భిన్న భాషలు మాట్లాడే ప్రజల మధ్య అనువాదం ఒక ఆత్మీయ వారధి. తెలుగులోని మంచి రచన హిందీలోకి, హిందీలోని మంచి రచన తెలుగులోకి వచ్చినప్పుడు రెండు ప్రాంతాల పాఠకులు పరస్పర అనుభవాలను తెలుసుకోగలుగుతారు. సంస్కృత గ్రంథాలకు సరళమైన స్థానిక భాషా వివరణలు అందిస్తే మరింతమందికి వాటి భావం చేరుతుంది. భాషా గౌరవం అంటే ఇతర భాషలను తక్కువగా చూడటం కాదు; మన భాషను ప్రేమిస్తూ, ఇతరుల భాషా హక్కులను గౌరవించడం.

నేటి డిజిటల్ కాలంలో భారతీయ భాషల అభివృద్ధికి కొత్త అవకాశాలు ఉన్నాయి. ఈ పుస్తకాలు, ఆడియో కథలు, భాషా బోధన వీడియోలు, ఆన్‌లైన్ నిఘంటువులు, డిజిటల్ పత్రికల ద్వారా భాషలను విస్తృతంగా పరిచయం చేయవచ్చు. గ్రామాల్లోని పెద్దల నుంచి జానపద పాటలు, కథలు, స్థానిక పదాలను సేకరించి భద్రపరచవచ్చు. అయితే భాషను డిజిటల్ రూపంలో నిల్వ చేయడం మాత్రమే సరిపోదు. రోజువారీ సంభాషణలో, చదువులో, సృజనలో దానికి స్థానం ఉండాలి.

భాషా, సాంస్కృతిక సంస్థలు ఈ కృషిలో కీలక పాత్ర పోషించగలవు. ఎస్‌హెచ్‌ఎంవీ ఫౌండేషన్ వంటి సంస్థలు భాషా తరగతులు, కవితా గోష్ఠులు, కథా పఠనాలు, అనువాద కార్యక్రమాలు, జానపద కళల ప్రదర్శనలు నిర్వహించడం ద్వారా పిల్లలను, యువతను ఈ సంపదకు దగ్గర చేయవచ్చు. సాహిత్య పోటీలతోపాటు పుస్తక పఠనం, రచనా అభ్యాసం, కళాకారులతో ముఖాముఖి కార్యక్రమాలకు అవకాశాలు కల్పించాలి. భాషను నేర్చుకోవడం ఆనందకరమైన అనుభవంగా మారినప్పుడే కొత్త తరం ఆసక్తిగా ముందుకు వస్తుంది.భారతీయ భాషలు మన ఆలోచనలకు స్వరం; సంస్కృతి మన జీవనానికి అర్థం. వాటిని పరిరక్షించే బాధ్యత ప్రభుత్వాలు, సంస్థలతోపాటు ప్రతి కుటుంబానికీ ఉంది. ఇంట్లో ఒక కథ చెప్పడం, పిల్లలతో మాతృభాషలో మాట్లాడటం, ఒక స్థానిక కళాకారుడిని ప్రోత్సహించడం, మరొక భారతీయ భాషలోని రచనను చదవడం---ఇలాంటి చిన్న చర్యలే గొప్ప మార్పుకు పునాది వేస్తాయి. మన వారసత్వాన్ని తెలుసుకొని, సృజనాత్మకంగా కొనసాగించి, తరువాతి తరానికి అందించడం ద్వారా భారతీయ భాషలు, సంస్కృతి సజీవంగా వికసిస్తాయి.

ఆరోగ్యమే మహాభాగ్యము...

- స్ఫూర్తి సంకేత్ -- తెలుగు, హిందీ పక్ష పత్రిక ప్రత్యేక వ్యాసం
- రచన: డా. గుండాల విజయ కుమార్ సంపాదకులు -- స్ఫూర్తి సంకేత్

ఆరోగ్యమే నిజమైన సంపద

"ఆరోగ్యమే మహాభాగ్యము" అనే నానుడి మానవ జీవితంలోని గొప్ప సత్యాన్ని తెలియ జేస్తుంది. మనిషి జీవితంలో ధనం, ఆస్తులు, పదవులు, పేరు ప్రతిష్ఠలు ఎంత ఉన్నప్పటికీ ఆరోగ్యం లేకపోతే అవన్నీ నిరర్థకంగా మారి పోతాయి. ఆరోగ్యవంతమైన శరీరం, ప్రశాంతమైన మనస్సు ఉన్నప్పుడే మనిషి జీవితాన్ని ఆనందంగా గడపగలుగు తాడు. ప్రపంచంలో ఎన్నో సంపదలు ఉన్నప్పటికీ వాటన్నింటికంటే విలువైనది ఆరోగ్యం. డబ్బుతో ఖరీదైన వస్తువులను కొనుగోలు చేయవచ్చు. విలాసవంతమైన భవనాలను నిర్మించుకోవచ్చు. కానీ కోల్పోయిన ఆరోగ్యాన్ని డబ్బుతో ఎల్లప్పుడూ తిరిగి పొందలేము. అందుకే మన పెద్దలు ఆరోగ్యాన్ని మహాభాగ్యంగా అభివర్ణించారు.

మారుతున్న జీవనశైలి -- పెరుగుతున్న అనారోగ్య సమస్యలు నేటి ఆధునిక సమాజంలో సాంకేతిక పరిజ్ఞానం ఎంతో అభివృద్ధి చెందింది. మనిషి జీవితం సౌకర్యవంతంగా మారింది. అయితే ఈ సౌకర్యాల కారణంగా శారీరక శ్రమ తగ్గిపోవడం ఆందోళన కలిగించే విషయం. ఒకప్పుడు ప్రజలు ఎక్కువగా నడిచేవారు. పొలాల్లో పనిచేసేవారు. ఇంటి పనులను స్వయంగా చేసుకునేవారు. ప్రకృతితో మమేకమై జీవించేవారు. నేడు చిన్న పనికి కూడా వాహనాలను ఉపయోగిస్తున్నారు. గంటల తరబడి కంప్యూటర్లు, మొబైల్ ఫోన్ల ముందు కూర్చుంటున్నారు.

దీంతో ఊబకాయం, మధుమేహం, అధిక రక్తపోటు, గుండె సంబంధిత సమస్యలు వంటి జీవనశైలి వ్యాధుల ప్రమాదం పెరుగుతోంది. సరైన ఆహారపు అలవాట్లు లేకపోవడం, వ్యాయామం చేయకపోవడం, నిద్రలేమి, మానసిక ఒత్తిడి కూడా అనారోగ్యానికి కారణమవుతున్నాయి.

మనిషి సంపాదన కోసం ఆరోగ్యాన్ని నిర్లక్ష్యం చేస్తూ, ఆ తరువాత ఆరోగ్యాన్ని తిరిగి పొందడానికి సంపాదించిన ధనాన్ని ఖర్చు చేసే పరిస్థితి ఏర్పడుతోంది. ఇది మనం ఆలోచించాల్సిన విషయం.

ఆహారమే ఆరోగ్యానికి ఆధారం

మనం తీసుకునే ఆహారం మన ఆరోగ్యంపై ప్రత్యక్ష ప్రభావం చూపుతుంది. సమతుల ఆహారం తీసుకోవడం ఆరోగ్యకరమైన జీవితానికి ఎంతో అవసరం. మన పూర్వీకులు చిరుధాన్యాలు, పప్పుధాన్యాలు, ఆకుకూరలు, కూరగాయలు, పండ్లు వంటి పోషకాహారాన్ని ఎక్కువగా ఉపయోగించేవారు. కాలానుగుణంగా లభించే ఆహార పదార్థాలను తీసుకునేవారు. నేటి యువతలో కొందరు ఫాస్ట్ ఫుడ్, అధిక చక్కెర కలిగిన పానీయాలు, ఎక్కువ ఉప్పు మరియు కొవ్వు కలిగిన ఆహారాలకు అలవాటుపడుతున్నారు. ఇటువంటి ఆహారాన్ని తరచుగా అధికంగా తీసుకోవడం ఆరోగ్యానికి హానికరం. మన ఆహారంలో తగినంత ప్రోటీన్లు, విటమిన్లు, ఖనిజాలు, పీచుపదార్థాలు ఉండేలా చూసుకోవాలి. శరీర అవసరాలకు అనుగుణంగా నీరు తాగాలి. ఆహారాన్ని సమయానికి తీసుకోవడం, అతిగా తినకుండా ఉండటం కూడా ముఖ్యం. ఆహారం కేవలం ఆకలిని తీర్చడానికి మాత్రమే కాదు, శరీరాన్ని ఆరోగ్యంగా ఉంచడానికి కూడా ఉపయో గపడాలి. వ్యాయామం -- ఆరోగ్యానికి రక్షణ కవచం ప్రతిరోజూ శారీరక శ్రమ చేయడం ఆరోగ్యానికి ఎంతో మేలు చేస్తుంది. నడక, యోగా, ఈత, సైక్లింగ్, ఆటలు వంటి శారీరక కార్యకలాపాలు శరీరాన్ని చురుకుగా ఉంచుతాయి. సాధారణంగా పెద్దలు వారానికి కనీసం 150 నిమిషాల మితమైన శారీరక వ్యాయామం చేయడం మంచిదని ఆరోగ్య నిపుణులు సూచిస్తున్నారు. వయస్సు, ఆరోగ్య పరిస్థితులకు అనుగుణంగా వ్యాయామాన్ని ఎంచుకోవాలి.

యోగా, ధ్యానం వంటి సాధనలు మానసిక ప్రశాంతతకు, ఏకాగ్రతకు సహాయపడతాయి. ఉదయాన్నే కొంత సమయం ప్రకృతిలో గడపడం మనస్సుకు ఉల్లాసాన్ని కలిగిస్తుంది. వ్యాయామం చేయడానికి ఖరీదైన పరికరాలు అవసరం లేదు. క్రమశిక్షణ, ఆసక్తి, పట్టుదల ఉంటే చాలు.

మానసిక ఆరోగ్యం కూడా ముఖ్యమే

ఆరోగ్యం అంటే కేవలం వ్యాధులు లేకపోవడం మాత్రమే కాదు. శారీరక, మానసిక, సామాజిక శ్రేయస్సు కూడా ఆరోగ్యంలో భాగమే. నేటి పోటీ ప్రపంచంలో విద్యార్థులు చదువుల ఒత్తిడితో, ఉద్యోగులు పని ఒత్తిడితో, కుటుంబ సభ్యులు ఆర్థిక సమ స్యలతో మా నసిక ఆందోళనకు గురవుతున్నారు .మ నసులో బాధలను దాచు కోకుండా కుటుంబ సభ్యులతో, స్నేహి తులతో పంచుకోవాలి. అవ సరమైతే మానసిక ఆరోగ్య నిపుణుల సహాయం తీసు కోవా లి. మంచి ఆలోచన లు, సానుకూల దృక్ప థం, కుటుంబ సభ్యుల మధ్య ప్రేమాభిమా నాలు మనసుకు ధైర్యా న్ని ఇస్తాయి. తగినంత నిద్ర, విశ్రాంతి కూడా మానసిక ఆరోగ్యానికి అవసరం. శరీరం ఆరోగ్యంగా ఉండాలంటే మనస్సు కూడా ప్రశాంతంగా ఉండాలి.

పరిశుభ్రత -- ఆరోగ్యానికి మొదటి మెట్టు

వ్యక్తిగత పరిశుభ్రతతో పాటు పరిసరాల పరిశుభ్రత కూడా ఎంతో ముఖ్యం. ఇంటి చుట్టుపక్కల చెత్త పేరుకుపోకుండా చూడాలి. నిల్వ నీటిలో దోమలు పెరగకుండా జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి. తాగునీరు సురక్షితంగా ఉండేలా చూసుకోవాలి. భోజనానికి ముందు, మరుగుదొడ్డి ఉపయోగించిన తరువాత సబ్బుతో చేతులు శుభ్రంగా కడుక్కోవాలి. పరిశుభ్రమైన గ్రామాలు, పట్టణాలు ఆరోగ్యవంతమైన సమాజ నిర్మాణానికి పునాదులు వేస్తాయి. పరిశుభ్రత అనేది కేవలం ప్రభుత్వ బాధ్యత మాత్రమే కాదు. ప్రతి పౌరుడి సామాజిక బాధ్యత కూడా.

పిల్లల ఆరోగ్యం -- దేశ భవిష్యత్తు

పిల్లలే దేశ భవిష్యత్తు. వారు ఆరోగ్యంగా పెరిగితేనే సమాజం అభివృద్ధి చెందుతుంది. పిల్లలకు చిన్నతనం నుంచే పోషకాహారం, పరిశుభ్రత, వ్యాయామం, ఆటలు, క్రమశిక్షణ వంటి మంచి అలవాట్లను నేర్పించాలి. విద్యతో పాటు ఆరోగ్యంపై అవగాహన కల్పించడం పాఠశాలల బాధ్యత కూడా. పిల్లలు ఎక్కువ సమయం మొబైల్ ఫోన్లలో గడపకుండా బహిరంగ ఆటల్లో పాల్గొనేలా ప్రోత్సహించాలి. ప్రభుత్వాలు, స్వచ్ఛంద సంస్థలు, ఉపాధ్యాయులు, తల్లిదండ్రులు కలిసి బాలల ఆరోగ్య పరిరక్షణకు కృషి చేయాలి.

ఆరోగ్యవంతమైన సమాజమే బలమైన దేశం ఒక దేశం అభివృద్ధి చెందాలంటే ఆ దేశ ప్రజలు ఆరోగ్యంగా ఉండాలి. ఆరోగ్యవంతమైన పౌరులు విద్య, వ్యవసాయం, పరిశ్రమలు, విజ్ఞానశాస్త్రం, సామాజిక సేవ వంటి అన్ని రంగాల్లో సమర్థవంతంగా పనిచేయగలుగుతారు. గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో వైద్యసేవలు అందుబాటులో ఉండాలి. పేద ప్రజలకు అవసరమైన చికిత్స లభించాలి. మహిళలు, చిన్నారులు, వృద్ధుల ఆరోగ్య పరిరక్షణకు ప్రత్యేక ప్రాధాన్యం ఇవ్వాలి. వ్యాధి వచ్చిన తరువాత చికిత్స చేయించుకోవడం ఎంత ముఖ్యమో, వ్యాధులు రాకుండా ముందస్తు జాగ్రత్తలు తీసుకోవడం కూడా అంతే ముఖ్యం. అవసరమైన టీకాలు, ఆరోగ్య పరీక్షలు, వైద్యుల సూచనలు పాటించడం ద్వారా అనేక ఆరోగ్య సమస్యలను నివారించవచ్చు లేదా ముందుగానే గుర్తించవచ్చు.

మన బాధ్యత -- మన ఆరోగ్యం

మనిషి తన కుటుంబం కోసం, సమాజం కోసం ఎన్నో బాధ్యతలు నిర్వహిస్తాడు. అయితే ఆ బాధ్యతల మధ్య తన ఆరోగ్యాన్ని మరచిపోకూడదు. ప్రతిరోజూ కొంత సమయాన్ని మన ఆరోగ్యానికి కేటాయించాలి. సరైన ఆహారం తీసుకోవాలి. క్రమం తప్పకుండా వ్యాయామం చేయాలి. తగినంత నిద్రపోవాలి. పొగాకు, మాదకద్రవ్యాలకు దూరంగా ఉండాలి. మద్యపానాన్ని నివారించడం ఆరోగ్యానికి మేలు చేస్తుంది. ఆరోగ్యం విషయంలో నిర్లక్ష్యం చేయకుండా అవసమైనప్పుడు వైద్యులను సంప్రదించాలి.

ముగింపు

జీవితం భగవంతుడు ప్రసాదించిన అమూల్యమైన వరం. ఆ జీవితాన్ని ఆనందంగా, అర్థవంతంగా గడపడానికి ఆరోగ్యం అత్యంత అవసరం. మనిషి ఎంత ధనవంతుడైనా అనారోగ్యంతో బాధపడుతున్నప్పుడు అతని సంపద ఆనందాన్ని ఇవ్వలేకపోవచ్చు. అదే ఆరోగ్యవంతమైన వ్యక్తి పరిమితమైన వనరులతో కూడా సంతృప్తికరమైన జీవితాన్ని గడపగలడు. అందుకే మనం సంపదను కూ బెట్టడానికే కాకుండా ఆరోగ్యాన్ని కాపాడుకోవడానికి కూడా ప్రాధాన్యం ఇవ్వాలి.

మన ఆరోగ్యాన్ని మనమే కాపాడుకుంటూ, కుటుంబ సభ్యులకు ఆరోగ్యకరమైన అలవాట్లను నేర్పిస్తూ, సమాజంలో ఆరోగ్య అవగాహన పెంచడానికి కృషి చేద్దాం.

ఆరోగ్యవంతమైన వ్యక్తి -- ఆనందకరమైన కుటుంబం. ఆరోగ్యవంతమైన కుటుంబం -- ఆదర్శవంతమైన సమాజం. ఆరోగ్యవంతమైన సమాజం -- శక్తివంతమైన భారతదేశం.

"ఆరోగ్యాన్ని కాపాడుకుంటే జీవితాన్ని గెలుచుకున్నట్లే; ఆరోగ్యాన్ని నిర్లక్ష్యం చేస్తే సంపద ఉన్నా సంతోషం ఉండదు."

ఎన్ హెచ్ ఏం ఉద్యోగుల సమస్యలను వెంటనేపరిష్కరించాలి :ఎంపీ ఈటల రాజేందర్

మల్కాజిగిరి, అక్టోబర్ 9(స్ఫూర్తి సంకేత్): హెల్త్ డిపార్ట్‌మెంట్‌లో నేషనల్ హెల్త్ మిషన్ (చీనవీ) కింద వివిధ కేటగిరీల్లో పనిచేస్తున్న దాదాపు 17 వేల మంది ఉద్యోగులు గత 15 సంవత్సరాలుగా సేవలందిస్తున్నారు. వీరిలో డాక్టర్లు, నర్సులు, టెక్నికల్ సిబ్బంది తదితర విభాగాలకు చెందిన ఉద్యోగులున్నారని ఎమ్ పి ఈటెల రాజేందర్ అన్నారు. దేశంలోని అనేక రాష్ట్రాల్లో ఎన్‌హెచ్ఏఈ కింద పని చేస్తున్న ఉద్యోగులను ఆయా రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు క్రమబద్ధీకరించి, పర్మినెంట్ ఉద్యోగులుగా కొనసాగిస్తున్నాయి. అయితే తెలంగాణలో మాత్రం ఇంతకాలంగా సేవలందిస్తున్న ఎన్ హెచ్ ఏశీ ఉద్యోగులకు ఇప్పటవరకు శాశ్వత ఉద్యోగ భద్రత కల్పించకపోవడం చాలా బాధాకరమని పేర్కొన్నారు. ఎన్ హెచ్ ఏశీ పథకంలో కేంద్ర ప్రభుత్వం 60 శాతం, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 40 శాతం నిధులు సమకూరుస్తున్న నేపథ్యంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తన పరిధిలో ఉద్యోగుల విధివిధానాలు, ఉద్యోగ భద్రత, ఇతర సౌకర్యాలపై తగిన నిర్ణయం తీసుకోవాల్సిన అవసరం ఉందని, గత 10, 15 సంవత్సరాలుగా ఆరోగ్య శాఖలో కీలకమైన సేవలు అందిస్తున్న సుమారు 17 వేల మంది ఎన్ హెచ్ ఏశీ ఉద్యోగులను డాక్టర్ల నుంచి టెక్నికల్ సిబ్బంది వరకు పర్మినెంట్ చేయాలన్న వారి డిమాండ్‌ను తెలంగాణ ప్రభుత్వం సానుకూలంగా పరిశీలించాలని తెలిపారు.

ఈ డిమాండ్ల సాధన కోసం అక్టోబర్ 13న రాష్ట్రంలోని అన్ని కలెక్టరేట్ల ముందు ఎన్ హెచ్ ఏశీ ఉద్యోగులు చేపట్టనున్న ధర్నాకు నా సంపూర్ణ మద్దతు తెలియజేస్తున్నానని ఈటెల అన్నారు.ం

ప్రభు త్వం ఎన్ హెచ్ ఏశీ ఉద్యోగుల సమస్యలను వెంటనే పరిష్కరించి, వారికి ఉద్యోగ భద్రత కల్పించే దిశగా చర్యలు తీసుకోవాలని రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని కోరారు

అర్హులైన ప్రతి ఒక్కరూ తమ ఓటు హక్కును నమోదు చేసుకోవాలి

స్ఫూర్తి సంకేత్ : హైదరాబాద్: తెలంగాణ రాష్ట్రవ్యాప్తంగా ఓటర్ల నమోదు కోసం అక్టోబర్ 15, 16వ తేదీల్లో ప్రత్యేక శిబిరాలు నిర్వహించనున్నట్లు ఎన్నికల సంఘం వెల్లడించారు. రాష్ట్రంలోని పోలింగ్ కేంద్రాల వద్ద ఈ కార్యక్రమం చేపట్టనున్నారు. ఓటర్ల జాబితాలో పేర్ల నమోదు, అర్హులైన పౌరులకు ఓటు హక్కు కల్పించడం వంటి అంశాలకు ఈ శిబిరాలు ఉపయోగపడను న్నాయి.

ఓటర్ల జాబితాలో తమ పేరు ఉందో లేదో ప్రజలు పరిశీలించుకోవడం అవసరం. అర్హత ఉన్నప్పటికీ పేరు నమోదు కాని వారు ఎన్నికల సంఘం సూచించిన విధానంలో దరఖాస్తు చేసుకోవచ్చు. ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థలో ఓటు హక్కు ముఖ్యమైనది.

అర్హులైన ప్రతి ఒక్కరూ ఓటర్ల జాబితాలో తమ వివరాలను పరిశీలించుకోవాలని ఎన్నికల ప్రక్రియకు సంబంధించిన అధికారులు సూచించారు.

సామాజిక భద్రతకు కేంద్రం భారీ ప్రాధాన్యం

రూ.53,428 కోట్లతో పథకం కొనసాగింపునకు ఆమోదం

వృద్ధులు, వితంతువులు, దివ్యాంగులకు అండగా కేంద్ర ప్రభుత్వం దేశవ్యాప్తంగా 3.20 కోట్ల మందికి ప్రయోజనం-- దివ్యాంగుల పింఛను అర్హతల్లో కీలక మార్పులు స్ఫూర్తి సంకేత్:న్యూఢిల్లీ:అక్టోబర్ 15, 2026: దేశంలోని పేదలు, వృద్ధులు, వితంతువులు, దివ్యాంగులకు ఆర్థిక భరోసా కల్పించే లక్ష్యంతో కేంద్ర ప్రభుత్వం మరో కీలక నిర్ణయం తీసుకుంది. ప్రధానమంత్రి నరేంద్ర మోదీ అధ్యక్షతన అక్టోబర్ 14న జరిగిన కేంద్ర మంత్రివర్గ సమావేశంలో జాతీ య సామాజిక సహాయ కార్య క్రమం కొనసాగింపునకు ఆమో దం లభించింది. 2026--27 ఆర్థిక సంవత్సరం నుంచి 2030--31 వరకు ఐదేళ్ల కాలానికి మొత్తం రూ.53,428 కోట్లను కేటాయించాలని నిర్ణయించారు.

ఈ కార్యక్రమాన్ని ఇకపై ప్రధానమంత్రి సామాజిక సహాయ యోజన పేరుతో కొనసాగిం చనున్నారు. పథకం కింద అమలవుతున్న వృద్ధా ప్య, వితంతు, దివ్యాంగుల పింఛన్లు, కుటుంబ ప్రయోజన పథకాలకు కూడా కొత్త పేర్లు నిర్ణయించారు

రైల్వే ఉద్యోగులకు 78 రోజుల బోనస్ కేంద్ర మంత్రివర్గం ఆమోదం

స్ఫూర్తి సంకేత్ : న్యూఢిల్లీ: భారతీయ రైల్వే ఉద్యోగులకు కేంద్ర ప్రభుత్వం బోనస్ ప్రకటించింది. ప్రధానమంత్రి నరేంద్ర మోదీ అధ్యక్షతన అక్టోబర్ 14న జరిగిన కేంద్ర మంత్రివర్గ సమావేశంలో రైల్వే ఉద్యోగులకు 78 రోజుల ఉత్పాదకత ఆధారిత బోనస్ చెల్లించేందుకు ఆమోదం లభించింది. ఈ నిర్ణయం ద్వారా దేశవ్యాప్తంగా 11,40,770 మంది రైల్వే ఉద్యోగులకు ప్రయోజనం కలగనుంది. ఇందుకోసం కేంద్ర ప్రభుత్వం రూ.2,009.61 కోట్ల వ్యయాన్ని ఆమోదించింది. ౦ల్వే కార్యకలాపాలను సమర్థవంతంగా నిర్వహించడంలో ఉద్యోగుల సేవలను గుర్తిస్తూ ఈ నిర్ణయం తీసుకున్నట్లు ప్రభుత్వం

తెలిపింది.

రైల్వే రవాణా వ్యవస్థలో భద్రత, సరుకు రవాణా, ప్రయాణికుల సేవలు, నిర్వహణ వంటి విభాగాల్లో ఉద్యోగులు కీలక పాత్ర పోషిస్తున్నారు.

భారతీయ శాస్త్రీయ భాషల అధ్యయనానికి ఐదు ప్రత్యేక కేంద్రాలు

స్ఫూర్తి సంకేత్: ఢిల్లీ: భాషా పరిశోధన, సాంస్కృతిక వారసత్వ పరిరక్షణకు ప్రోత్సాహం. ఈ నిర్ణయాన్ని అక్టోబర్ 3న ప్రకటిం చారు. భారతదేశంలోని ప్రాచీన భాషలు, సాహిత్య సంపద, భాషా చరిత్ర, సాంస్కృతిక వారసత్వంపై అధ్యయనాన్ని బలోపేతం చేయడంలో ఇటువంటి కేంద్రాలు ఉపయోగపడనున్నాయి. భారతీయ భాషల పరిరక్షణకు విద్యాసంస్థలు, పరిశోధకులు, భాషా నిపుణుల సహకారం ఎంతో అవసరం. ప్రాచీన గ్రంథాల అధ్యయనం, భాషా పరిశోధన, యువతలో భాషల పట్ల ఆసక్తి పెంపొందించడం వంటి అంశాలకు ఈ కార్యక్రమం ప్రాధాన్యం కల్పించవచ్చు.

చిన్న, మధ్యతరహా పరిశ్రమలకు రూ.10 వేల కోట్ల ప్రత్యేక నిధి

- పరిశ్రమల విస్తరణకు ఆర్థిక సహకారం

కేంద్ర మంత్రివర్గం కీలక నిర్ణయం

న్యూఢిల్లీ, అక్టోబర్ 15(స్ఫూర్తి సంకేత్): చిన్న, మధ్యతరహా సంస్థల్లో ప్రత్యక్ష ఈక్విటీ పెట్టుబడులను ప్రోత్సహించడం ఈ నిధి ప్రధాన లక్ష్యం. అభివృద్ధి సామర్థ్యం ఉన్న పరిశ్రమలు తమ కార్యకలాపాలను విస్తరించేందుకు మూలధన సహకారం అందించే విధంగా ఈ కార్యక్రమాన్ని రూపొందించారు. భారతదేశంలో చిన్న, మధ్యతరహా పరిశ్రమలు ఉపాధి కల్పన, ఉత్పత్తి, సేవలు, ప్రాంతీయ ఆర్థిక కార్యకలాపాల్లో ముఖ్యమైన పాత్ర పోషిస్తున్నాయి. ఈ ప్రత్యేక నిధి ద్వారా అభివృద్ధి చెందుతున్న సంస్థలకు పెట్టుబడి అవకాశాలు పెరిగే అవకాశం ఉంది.

ప్రభుత్వ ఎంపానెల్‌మెంట్‌కు కనీసం 10 వేల మంది ఫాలోవర్ల నిబంధన

స్ఫూర్తి సంకేత్:అమరావతి, అక్టోబర్ 15 (స్ఫూర్తి సంకేత్): సెప్టెంబర్ 25న వెల్లడైన వివరాల ప్రకారం యూట్యూబ్, ఫేస్‌బుక్, ఇన్‌స్టాగ్రామ్, ఎక్స్ వంటి సామాజిక మాధ్యమాల్లో పనిచేసే కంటెంట్ క్రియేటర్లను ప్రభుత్వ ప్రచార కార్యక్రమాల్లో భాగస్వాములను చేసే విధంగా ఈ విధానాన్ని రూపొందించారు. ప్రభుత్వ ఎంపానెల్‌మెంట్‌కు కనీసం 10 వేల మంది ఫాలోవర్లు ఉండాలనే అర్హతను నిర్దేశించారు. దరఖాస్తుదారుల నేపథ్యం, ప్రచురించిన సమాచారం, ద్వేషపూరిత వ్యాఖ్యలు, వాస్తవాధారాలు లేని పోస్టులు వంటి అంశాలను పరిశీలించనున్నారు. అయితే ప్రభుత్వ నిధులతో సోషల్ మీడియా ప్రచారం చేపట్టడంపై రాజకీయ విమర్శలు కూడా వ్యక్తమయ్యాయి. ప్రజాధన వినియోగం, పారదర్శకత వంటి అంశాలపై చర్చ కొనసాగుతోంది.

భూలక్ష్మీ నగర్‌లో ఎంగిలిపూల బతుకమ్మ సంబురాలు

భూలక్ష్మీ నగర్, అక్టోబర్ 13 (స్ఫూర్తి సంకేత్): భూలక్ష్మీ నగర్ కమ్యూనిటీ హాల్లో భూలక్ష్మీ నగర్ మహిళా వెల్ఫేర్ అసోసియేషన్ అధ్యక్షురాలు మహావాది విజయ ఆధ్వర్యంలో ఎంగిలిపూల బతుకమ్మ ఉత్సవాలు ఘనంగా నిర్వహించారు.

తెలంగాణ సంస్కృతి, సంప్రదాయాలకు ప్రతీకగా నిలిచే బతుకమ్మ పండుగలో తొలిరోజైన ఎంగిలిపూల బతుకమ్మకు ప్రత్యేక ప్రాధాన్యత ఉంది. ఈ సందర్భంగా మహిళలు ముందురోజే వివిధ రకాల పూలను సేకరించి, పెత్తర అమావాస్య రోజున రంగురంగుల పూలతో బతుకమ్మలను పేర్చి, సంప్రదాయబద్ధంగా బతుకమ్మ ఆటపాటలతో వేడుకలను ఘనంగా నిర్వహించారు. ఎంగిలిపూల బతుకమ్మకు నైవేద్యంగా పప్పు, బెల్లం సమర్పించడం ఆనవాయితీ అని మహిళామణులు పేర్కొన్నారు. మహిళలంతా ఉత్సాహంగా పాల్గొని బతుకమ్మ పాటలు పాడుతూ, ఆటలాడుతూ వేడుకలను ఆనందోత్సాహాల మధ్య జరుపుకున్నారు.

ఎన్‌సీడబ్ల్యూఏ ఉద్యోగులకు క్వార్టర్స్ కేటాయింపు

సింగరేణి కొత్తగూడెం ఏరియాలో ఎన్‌సీడబ్ల్యూఏ ఉద్యోగులకు గురువారం క్వార్టర్స్ కౌన్సిలింగ్ నిర్వహించారు. మొత్తం 170 మంది ఉద్యోగులు దరఖాస్తు చేసుకోగా అర్హత, కేటగిరీ, హోదా ఆధారంగా పారదర్శకంగా కౌన్సిలింగ్ నిర్వహించి 70 మందికి క్వార్టర్స్ కేటాయించారు. కౌన్సిలింగ్‌కు హాజరైన మరో 30 మంది క్వార్టర్స్ తీసుకోలేదు. మిగిలిన 70 మంది ఉద్యోగులు కౌన్సిలింగ్‌కు హాజరుకాలేదు. ఈ కార్యక్రమంలో ఎస్‌వో టు జీఎం ఎం. గోవిందరావు, డీజీఎం (సివిల్) రాజేంద్ర కుమార్, పర్సనల్ మేనేజర్ ఎల్. తిరుపతి, డిప్యూటీ పర్సనల్ మేనేజర్ జి. హరీష్, ఏఐటీయూసీ బ్రాంచ్ కార్యదర్శి జె. గట్టయ్య, ఐఎన్‌టీయూసీ వైస్ ప్రెసిడెంట్ ఎండీ రజాక్, కార్యాలయ సిబ్బంది, సెక్యూరిటీ సిబ్బంది, ఉద్యోగులు పాల్గొన్నారు

భయం -- భక్తి

విజయ సంపాదకీయం

- స్ఫూర్తి సంకేత్, తెలుగు--హిందీ పక్ష పత్రిక
- భయం మనిషిని బంధిస్తుంది -- భక్తి మనిషిని నడిపిస్తుంది

మానవ జీవితంలో భయం, భక్తి అనే రెండు భావాలు అత్యంత ప్రభావవంతమైనవి. ఈ రెండూ మనిషి మనస్సులోనే పుడతాయి. కానీ వాటి ప్రభావం మాత్రం భిన్నంగా ఉంటుంది. భయం మనిషిని వెనక్కి నడిపిస్తే, భక్తి ముందుకు నడిపిస్తుంది. భయం మనస్సును బలహీనపరిస్తే, నిజమైన భక్తి మనస్సుకు ధైర్యాన్ని, ప్రశాంతతను అందిస్తుంది. అయితే నేటి సమాజంలో ఒక విచిత్రమైన పరిస్థితి కనిపిస్తోంది. మనిషి దేవుడిని ప్రేమతో ఆరాధిస్తున్నాడా? లేక దేవుడంటే భయపడి పూజిస్తున్నాడా? అనే ప్రశ్న ప్రతి ఒక్కరూ తమను తాము వేసుకోవలసిన అవసరం ఉంది.

దేవుడంటే భయం ఉండాలా? లేక భక్తి ఉండాలా?

ఇది కేవలం ఆధ్యాత్మిక ప్రశ్న మాత్రమే కాదు. మానవ విలువలకు, వ్యక్తిత్వ వికాసానికి, సమాజ నిర్మాణానికి సంబంధించిన ప్రశ్న కూడా.

భయం నుండి పుట్టిన భక్తి ఎంతకాలం నిలుస్తుంది?

చాలామంది దేవుడిని పూజిస్తారు. కానీ ఆ పూజ వెనుక ప్రేమ కంటే భయమే ఎక్కువగా కనిపిస్తుంది. దేవుడికి కొబ్బరికాయ కొట్టకపోతే కష్టం వస్తుందేమో! దీపం వెలిగించకపోతే అశుభం జరుగుతుందేమో! మొక్కు తీర్చకపోతే దేవుడు శిక్షిస్తాడేమో! అనే ఆలోచనలతో పూజలు చేసే వారు న్నారు. ఇక్కడ మనం ఆలోచించవలసిన విషయం ఒకటుంది.

దేవుడు మనిషిని శిక్షించడానికి ఉన్నాడా? లేక సన్మార్గంలో నడిపించడానికి ఉన్నాడా?

భగవంతుడు కరుణామయుడు అని విశ్వసించే మనం, అదే భగవంతుడిని శిక్షించే వ్యక్తిగా ఎందుకు ఊహించుకుంటున్నాం? నిజమైన భక్తి భయంతో కాదు, విశ్వాసంతో ప్రారంభం కావాలి. భగవంతునిపై ప్రేమ, ధర్మంపై నమ్మకం, సత్యంపై నిబద్ధత ఉన్నప్పుడు భక్తికి పరిపూర్ణమైన అర్థం లభిస్తుంది.

భక్తి అంటే కేవలం పూజలు కాదునేటి సమాజంలో భక్తిని చాలామంది దేవాలయ దర్శనాలకు, పూజలకు, వ్రతాలకు, ఉత్సవాలకు మాత్రమే పరిమితం చేస్తున్నారు. దేవాలయానికి వెళ్లడం మంచిదే. పూజలు చేయడం మన సంప్రదాయంలో భాగమే. కానీ వాటితోపాటు మన ప్రవర్తనలో కూడా మార్పు రావాలి. ఒక వ్యక్తి ప్రతిరోజూ దేవుడికి పూజలు చేస్తూ, మరోవైపు అబద్ధాలు చెబుతూ, ఇతరులను మోసం చేస్తూ, బలహీనులను బాధిస్తుంటే ఆ భక్తికి అర్థమేమిటి? ఆకలితో ఉన్నవారికి అన్నం పెట్టడం, కష్టాల్లో ఉన్నవారికి సహాయం చేయడం, తల్లిదండులను గౌరవించడం, సత్యాన్ని పాటించడం, ఇతరుల బాధను అర్థం చేసుకోవడం కూడా భక్తిలో భాగాలే. చేతులు దేవుడికి నమస్కరించాలి. అదే చేతులు అవసరమైన వారికి సహాయం చేయాలి. అప్పుడే భక్తి సార్థకమవుతుంది.

భయం అవసరమే -- కానీ దేనికి?

మనిషికి భయం అసలు ఉండకూడదని చెప్పడం కూడా సరైనది కాదు. కొన్ని సందర్భాల్లో భయం మనిషిని తప్పుల నుంచి దూరంగా ఉంచుతుంది.

అయితే మనిషికి దేవుడి శిక్ష పట్ల భయం కంటే, తాను చేసే అధర్మం పట్ల అప్రమత్తత ఉండాలి. అబద్ధం చెప్పడానికి సంకోచించాలి. అన్యాయం చేయడానికి వెనుకాడాలి. ఇతరుల హక్కులను హరించడానికి భయపడాలి. మన వల్ల మరొకరి జీవితం నాశనం కాకూడదనే బాధ్యత ఉండాలి.

ఇదే నైతిక చైతన్యం.

దేవుడంటే భయం ఉన్న వ్యక్తి తప్పు చేయకుండా ఉండవచ్చు. కానీ ధర్మంపై నిజమైన నమ్మకం ఉన్న వ్యక్తి ఎవరూ చూడకపోయినా తప్పు చేయడు. ఈ రెండింటి మధ్య ఉన్న తేడానే వ్యక్తిత్వానికి అసలైన కొలమానం. భక్తి పేరుతో భయాన్ని వ్యాపారం చేయకూడదునేటి సమాజంలో మనం గమనించవలసిన మరో ముఖ్యమైన విషయం భక్తి పేరుతో జరుగుతున్న భయప్రచారం. కొన్ని సందర్భాల్లో ప్రజల అమాయకత్వాన్ని, ఆధ్యాత్మిక విశ్వాసాలను ఆసరాగా చేసుకొని భయాన్ని సృష్టించే ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి.

ఈ పూజ చేయకపోతే నష్టం వస్తుందని, ఈ పరిహారం చేయకపోతే కుటుంబానికి కష్టాలు తప్పవని భయపెట్టి కొందరు లాభపడుతున్నారు. ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో ప్రజలకు ఆధ్యాత్మిక అవగాహన అవసరం.

సనాతన ధర్మం మనకు కేవలం ఆచారాలను మాత్రమే బోధించలేదు. ధర్మం, సత్యం, కరుణ, దానం, సేవ, ఆత్మజ్ఞానం వంటి ఉన్నతమైన విలువలను కూడా అందించింది.

భగవద్గీతలో శ్రీకృష్ణ పరమాత్ముడు అర్జునుడికి భయంతో పారిపోవాలని బోధించలేదు. ధర్మాన్ని తెలుసుకొని ధైర్యంగా తన కర్తవ్యాన్ని నిర్వర్తించాలని ఉపదేశించాడు. అందువల్ల భక్తి మనిషిలో అజ్ఞానాన్ని పెంచకూడదు. జ్ఞానాన్ని పెంచాలి. బలహీనతను కాదు, ఆత్మవిశ్వాసాన్ని పెంపొందించాలి. కుటుంబంలో భయం సమాజంలో భక్తిభయం, భక్తి అనే భావాలు కుటుంబ జీవితంలో కూడా కనిపిస్తాయి.

పిల్లలు తల్లిదండ్రులను భయంతో గౌరవించాలా? ప్రేమతో గౌరవించాలా?

భయంతో పెరిగిన పిల్లవాడు తల్లిదండ్రుల ఎదుట మాత్రమే క్రమశిక్షణతో ఉండవచ్చు. కానీ ప్రేమతో, విలువలతో పెరిగిన పిల్లవాడు వారు లేనప్పుడు కూడా మంచి ప్రవర్తనను కొనసాగించగలడు. అలాగే ప్రజలు చట్టాన్ని కేవలం శిక్ష భయంతో పాటించడం కంటే, సమాజ శ్రేయస్సు కోసం పాటించే స్థాయికి ఎదగాలి. భయం నియంత్రణను కలిగించవచ్చు. కానీ విలువలపై విశ్వాసమే శాశ్వతమైన మార్పును తీసుకురాగలదు.

నిజమైన భక్తుడు ఎవరు?

నుదుట పెద్ద బొట్టు పెట్టుకున్నంత మాత్రాన, మెడలో రుద్రాక్షమాల ధరించినంత మాత్రాన, రోజంతా భగవంతుని నామస్మరణ చేసినంత మాత్రాన ఒక వ్యక్తి పరిపూర్ణ భక్తుడు అయిపోడు. అవి భక్తిని వ్యక్తపరిచే మార్గాలు కావచ్చు. కానీ నిజమైన భక్తికి ప్రమాణం మనిషి నడవడిక. ఇతరుల పట్ల ద్వేషం లేనివాడు, తన చేతనైనంత సేవ చేసేవాడు, ధర్మాన్ని ఆచరించేవాడు, సత్యాన్ని గౌరవించేవాడు, తనలోని అహంకారాన్ని తగ్గించుకునేవాడు నిజమైన భక్తికి దగ్గరవుతాడు. భక్తి మనిషిని వినయవంతునిగా మార్చాలి. ఇతరులపై ఆధిపత్యం చెలాయించే వ్యక్తిగా కాదు.

ముగింపు -- భయం తగ్గాలి, భక్తి పెరగాలి

ప్రపంచంలో భయంతో జీవించే మనుషులు ఎందరో ఉన్నారు. భవిష్యత్తుపై భయం, అపజయంపై భయం, మరణంపై భయం, సమాజంపై భయం, దేవుడిపై భయం. కానీ భయంతో నిండిన మనస్సు ప్రశాంతంగా ఉండలేదు. భక్తి అనేది భయానికి మరో రూపం కాకూడదు. భయాన్ని అధిగమించే ఆధ్యాత్మిక శక్తిగా మారాలి. మనిషి దేవుడిని భయపడే స్థాయి నుంచి దేవుడిని ప్రేమించే స్థాయికి ఎదగాలి. ఆ ప్రేమ తన కుటుంబానికి, సమాజానికి, సమస్త జీవరాశికి విస్తరించాలి. భయం మనిషిని దేవుడి ముందు తలవంచేలా చేయవచ్చు. కానీ నిజమైన భక్తి మనిషిని ధర్మం ముందు తలవంచేలా చేస్తుంది. భయంతో చేసే పూజ కంటే, ప్రేమతో చేసే సేవ గొప్పది. శిక్షకు భయపడి చేసే మంచి పని కంటే, ధర్మాన్ని నమ్మి చేసే మంచి పని మరింత ఉన్నతమైనది.

చివరిగా ఒక మాట---

దేవుడంటే భయం కాదు -- భక్తి ఉండాలి.
మనిషంటే ద్వేషం కాదు -- ప్రేమ ఉండాలి.
జీవితంలో అహంకారం కాదు -- ధర్మం ఉండాలి.

అప్పుడే మన భక్తి వ్యక్తిగత ఆరాధనను దాటి సమాజానికి స్ఫూర్తిగా నిలుస్తుంది.

రచన:డా. గుండాల విజయ కుమార్
సంపాదకులు -- స్ఫూర్తి సంకేత్
తెలుగు--హిందీ పక్ష పత్రిక

అనధికారిక యూటర్న్‌తో ప్రమాదాలు

- త్రీ ఇంక్లైన్ వద్ద వరుస ప్రమాదాలు
- కర్రలతో తాత్కాలికంగా మూసివేసిన పోలీసులు
- శాశ్వత పరిష్కారం ఎప్పుడు ?

సింగరేణి కొత్తగూడెం ఏరియా నూతన జీఎం కార్యాలయం సమీపంలోని అనధికారిక యూటర్న్ వాహనదారులకు ప్రమాదకరంగా మారింది. ఉద్యోగుల సౌకర్యార్థం కార్యాలయం ప్రారంభ సమయంలో ఏర్పాటు చేసిన ఈ యూటర్న్ వద్ద కొద్ది రోజులకే ప్రమాదం జరగడంతో అధికారులు కర్రలతో తాత్కాలికంగా మూసివేశారు. అయితే, కొంత కాలంగా అక్కడి అడ్డంకులు తొలగిపోవడంతో వాహనదారులు మళ్లీ యూటర్న్‌ను వినియోగిస్తున్నారు. దీంతో ప్రమాదాలు పునరావృతమవుతున్నాయి. గురువారం సత్తుపల్లి నుండి కొత్తగూడెం వెళ్తున్న కారు ముందు వెళ్తున్న ఆటో ఒక్కసారిగా యూటర్న్ తీసుకోవడంతో దాన్ని ఢీకొట్టింది. ఈ ఘటనలో ఆటో డ్రైవర్ రోడ్డుపై పడిపోగా, అదుపుతప్పిన ఆటో సుమారు 200 మీటర్ల దూరంలో ఉన్న ఎంబీటీసీ కార్యాలయం వద్ద పోసిన మట్టి కుప్పలను ఢీకొని ఆగింది. ఆ సమయంలో అటువైపు ఇతర వాహనాలు రాకపోవడంతో పెను ప్రమాదం తప్పింది. ఆటో ధ్వంసం కాగా, డ్రైవర్‌కు గాయాలయ్యాయి.

తాత్కాలికంగా మూసివేసిన పోలీసులుప్రమాదం జరిగిన తీరును పరిశీలించిన కొత్తగూడెం టూ టౌన్ ఎస్‌హెచ్‌ఓ ఎస్.కె.యాసిన్.. శాశ్వతంగా యూటర్న్ మూసివేసే చర్యలు చేపట్టే వరకు కర్రలతో తాత్కాలికంగా మూసివేయించారు. వరుస ప్రమాదాలు జరుగుతున్న నేపథ్యంలో సంబంధిత అధికారులు స్పందించి యూటర్న్ సమస్యకు శాశ్వత పరిష్కారం చూపాలని వాహనదారులు కోరుతున్నారు.

రూ.8వేలు లంచం తీసుకుంటూ ఏసీబీకి పట్టుబడ్డ తహసీల్దార్

రాజన్న సిరిసిల్ల జిల్లా వేములవాడ రూరల్ తహసీల్దార్ కార్యాలయంలో ఏసీబీ అధికారులు గురువారం దాడులు చేశారు. తహసీల్దార్ కమ్ జాయింట్ సబ్‌రిజిస్ట్రార్‌గా పనిచేస్తున్న ఎం. అబూబకర్ , భూ భారతి ఆపరేటర్‌గా పనిచేస్తున్న ప్రైవేట్ వ్యక్తి సంకసాల అనిల్ కుమార్ రూ. 8,000 లంచం తీసుకుంటుండగా రెడ్ హ్యాండెడ్‌గా పట్టుకున్నారు. ఫిర్యాదుదారుడి అత్తకు చెందిన వ్యవసాయ భూమిని ఆయన తండ్రి పేరుపై గిఫ్ట్ డీడ్ రిజిస్ట్రేషన్ చేయించేందుకు సహకరించే విషయంలో లంచం డిమాండ్ చేసి, నగదును తీసుకుంటుండగా పట్టుకున్నారు.

ఇద్దరిపై కేసు నమోదు చేసి కరీంనగర్‌లోని ఏసీబీ కేసుల ప్రత్యేక న్యాయస్థానం ఎదుట హాజరుపరిచినట్లు ఏసీబీ అధికారులు తెలిపారు.

బతుకమ్మ ఎందుకు ప్రసిద్ధి....

స్ఫూర్తి సంకేత్: తెలంగాణ:

అసలు బతుకమ్మ పేరు బృహదమ్మ.. బతుకమ్మ తెలంగాణలో ఎందుకు ప్రసిద్ధి అంటే.. బృహదమ్మ గాథ(వేములవాడ చరిత్ర): ఒక చారిత్రక– పౌరాణిక కథనం ప్రకారం, చోళ రాజు రాజరాజ చోళుడు వేములవాడపై దాడి చేసి అక్కడి ప్రసిద్ధ బృహ త్ శివలింగాన్ని తన తండ్రికి బహుమతిగా తంజావూరుకు తీసుకెళ్లాడు. శివుడు దూరం కావడంతో వేములవాడలోని పార్వతి దేవి(ఆమెను స్థానికంగా బృహదమ్మ అని పిలి చేవారు) ఒంటరిదై దుఃఖించింది. ఆమెను ఊరడించడానికి, అమ్మ బాధను పంచుకో వడానికి స్థానిక ప్రజలు పూలతో పూజించడం ప్రారంభించారు. ఆ బృహదమ్మ పేరే కాలక్ర మేణా బతుకమ్మ అయ్యింది. లక్ష్మీ దేవి అవ తారం(ధర్మాంగదుడి కథ): చోళ ప్రభువు ధర్మాంగదుడు, సత్యవతి దంపతులు యుద్ధం లో నూరు మంది కుమారులను కోల్పోయి సంతానం లేక తల్లడిపోయారు. వారు లక్ష్మీ దేవిని తమ కుమార్తెగా ప్రసాదించమని కోరు తూ తపస్సు చేశారు. వారి కోరిక మేరకు లక్ష్మీదేవి ఆ రాజుకు కూతురిగా జన్మించింది. ఆ బాలిక అనేక గండాలను దాటి బతికి బయటపడటంతో ఆమెను బతుకమ్మ(చల్లగా జీవించు తల్లీ) అని పిలిచేవారని నానుడి. గౌరీ దేవి/సతీదేవి కథ: దక్షయజ్ఞంలో అవమానం భరించలేక సతీదేవి అగ్నికి ఆహుతి కాగా, ఆమెను తిరిగి బతికించుకోవడానికి ఋషులు, మహిళలు ఔషధ గుణాలున్న పూలతో పూజించి బతుకమ్మ(తల్లీ తిరిగి బతు కు/ప్రాణం పోసుకో) అని ప్రార్థించినట్లు కూడా పురాణాలు చెబుతున్నాయి. ఇందుకే బతుకమ్మ పండుగలో గౌరమ్మ(పార్వతి దేవి)ను ప్రధానంగా పూజిస్తారు. దేవీ పురాణం(మహిషాసుర మర్దిని కథ): లోకకంటకుడైన మహిషాసురుడిని వధించడానికి ముగ్గురమ్మల మూలపుటమ్మను మేల్కొపటానికి , అతివలు చేసే పండుగ బతుకమ్మ పండుగ. బతుకమ్మ అంటే మేల్కొ అని.. మమ్మల్ని కాపాడు అని.. భక్తులు పూలతో అమ్మకు పూజ ఆట, పాటలు పాడు తూ బతుకమ్మకు స్వాగతం పలకడం లోక కళ్యాణం కోసం..బతుకమ్మకు ప్రకృతి మాత పార్వతికి గల బంధం వర్షాకాలంలో నీటితో కళకళలాడే చెరువులు, విరివిగా పూసే అడవి పూలు. బతుకమ్మ వేడుకల్లో పూజించాల్సిన మొక్క వెంపలి, తంగేడు, గునుగు, టేకు, తియ్యగుమ్మడి, తెల్లగుమ్మడి, బంతి. కట్ల పూలు వంటి పూలతో ప్రకృతిని, గౌరమ్మను పూజించడం ఈ పండుగ ప్రత్యేకత. ఇది భూమికి, నీటికి, మనుషులకు ఉన్న విడదీ యరాని సంబంధాన్ని చాటుతుంది. వెంపలి చెట్టుకు బతుకమ్మ పండుగకు గల అనుబం ధం.. బతుకమ్మ వేడుకలలో అత్యంత పవి త్రమైన మూలికా వృక్షం వేంపల్లి(సంస్కృత నామం: బతుకమ్మను పేరుస్తున్నప్పుడు వెం పలి రెమ్మలను, పూలను తప్పనిసరిగా ఉప యోగిస్తారు. మరో ముఖ్య విషయం ఏమిటంటే బతుకమ్మ ఆడే ముందు, బతుకమ్మ ఆట తర్వాత తప్పని సరిగా వెంపలి చెట్టుకు పూజ చేస్తారు. వెంపలి చెట్టుకు పూజ చేయడానికి కారణం.. ఈ వెంపలి మొక్క చిన్నది. తులసి చెట్టులా చిన్నగా ఉంటది. ఈ చెట్టును ప్రకృతి మాత వృక్షంగా పేర్కొన బడినది. ప్రకృతికి రక్షణ కల్పించే మొక్కగా.. జ్యోతిష్య, వృక్ష శాస్త్రాల ప్రకారం వేంపల్లి కుజ(అంగారక) గ్రహ అనుగ్రహాన్ని ఇచ్చే దివ్య మూలికా వృక్షం.. కుజ దోషం వల్ల వివాహంలో వచ్చే అడ్డంకులు, కాలసర్ప దోషాలు, సంతాన లేమి సమస్యల నివారణకు వెంపలి చెట్టు పూజ చేస్తారు. ఈ చెట్టు సంస్కృత నామం శరపుంఖ అంటే బాణం వంటి శక్తులతో దోషాలను సమూలంగా తుడిచిపెట్టేది అని అర్థం. ఈ చెట్టును పూజిం చడం వల్ల గర్భాశయ దోషాలు, జాతక దోషాలు తొలగి సంతాన ప్రాప్తి లభిస్తుందని పార్వతి దేవి ఈ చెట్టుకు ఇచ్చిన వరం. బతు కమ్మను సౌభాగ్య సంపద, ఆరోగ్య ఆయువును ఇచ్చే మాతగా కొలుస్తారు.

కుజదోష నివారణ, వివాహ/సంతాన ప్రాప్తి: జ్యోతిష్య శాస్త్రం, వృక్ష ఆయుర్వేద విశ్వాసం ప్రకారం.. వెంపలి మొక్కకు కుజ గ్రహ(అంగారక) ప్రభావాన్ని తగ్గించే శక్తి ఉంది. కుజ దోషం వల్ల వివాహంలో వచ్చే అడ్డంకులు, కాలసర్ప దోషాలు లేదా సంతాన లేమి మంగళవారాల్లో వెంపలి చెట్టు వేరును ధరించడం లేదా ఈ చెట్టుకు పూజలు చేయడం సత్ఫలితం లభిస్తుందని భక్తుల విశ్వాసం. ఆయుర్వేద పరంగా కూడా ఇది గర్భాశయ శుద్ధికి, స్త్రీ–పురుషుల పునరుత్పత్తి వ్యవస్థలోని దోషాలను తొలగించడంలో కూడా ఉపకరిస్తుంది. బతుకమ్మ పండుగలో వేంపల్లి పూజ: తెలంగాణ సంస్కృతిలో బతుకమ్మ పండుగ ప్రకృతి ఆరాధనకు ప్రతీక. బతుకమ్మను పేర్చేటప్పుడు ఆడే ముందు వెంపలి చెట్టుకు పూజ చేసి మొదలు పెడతారు మళ్ళీ ఆ చెట్టుకు పూజచేసి ముగిస్తారు. మహిళలు కుటుంబ సౌభాగ్యం కోసం, సంతాన రక్షణ కోసం, సుమంగళి తత్వం నిలవాలని గౌరమ్మతో పాటుగా వెంపలి చెట్టును, పూలతో పూజిస్తారు.

1వ రోజు – ఎంగిలి పూల బతుకమ్మ: ఈ రోజు నైవేద్యంగా నువ్వులు, బియ్యం పిండి, నూకలు కలిపి చేస్తారు. పూజించాల్సిన అమ్మవారి రూపం: శైలపుత్రి దేవి/ఆవర్తకి
ఈ అమ్మ వల్ల లాభం.. మధుమేహ నివారణ. సౌభాగ్యం సంపతు సంతానం
శ్లోకం: వందే వాంఛితలాభాయ
చంద్రార్ధకృతశేఖ రామ్।
వృషారూఢాం శూలధరాం ఆవర్తకీం
యశస్వినీమ్॥

2వ రోజు – అటుకుల బతుకమ్మ: అటుకులతో నైవేద్యం చేస్తారు.
పూజించాల్సిన అమ్మవారి రూపం: బ్రహ్మచారిణీ దేవి/మయు రచుడా/బర్హి చూడామణీ ఈ అమ్మ వల్ల లాభం.. దేహ భౌతిక అంత రంగిక దోషాలు నివారించబడతాయి.
శ్లోకం:
దధానా కరపద్మాభ్యామక్షమాలాకమండలూ।
దేవీ ప్రసీదతు మయి బర్హిచుడా
నమామ్యహం

3వ రోజు – ముద్దపప్పు బతుకమ్మ: ముద్దపప్పుతో నైవేద్యం తయారు చేస్తారు.
పూజించాల్సిన అమ్మవారి రూపం:
చంద్రఘంటా దేవి/శాఖపుష్పిక
శ్లోకం:
పిండజప్రవరారూఢా చండకోపాస్త్రకై ర్యుతా।
ప్రసాదం తనుతే మహ్యం శాఖపుష్పిక విశ్రు।

4వ రోజు – నాన బియ్యం బతుకమ్మ: నానబెట్టిన బియ్యంతో నైవేద్యం చేస్తారు.
పూజించాల్సిన అమ్మవారి రూపం: కూష్మాండాదేవి/పీత కూష్మాండాదేవి ఈ అమ్మ వల్ల రోగనిరోధకశక్తి, సంతాన ప్రాప్తి లభిస్తుంది.
శ్లోకం:సురాసంపూర్ణకలశం రుధిరాప్లుతమేవ
దధానా హస్తపద్మాభ్యాం కూష్మాండా శుభదాస్తు మే॥

5వ రోజు – అట్ల బతుకమ్మ: అట్లతో నైవేద్యం సమర్పిస్తారు.
పూజించాల్సిన అమ్మవారి రూపం:
స్కందమాత దేవి/శ్వేత కుష్మాండ
ఈ అమ్మ వల్ల లాభం కొవ్వు తగ్గిస్తుంది.. మేధాశక్తిని పెంచుతుంది..
శ్లోకం:
సింహాసనగతా నిత్యం
పద్మాశ్రితకరద్వయా।శుభదాస్తు సదా దేవీ
మేధాశక్తి యశస్వినీ॥

6వ రోజు – అలిగిన బతుకమ్మ: ఈ రోజు బతుకమ్మను ఆడరు.
పూజించాల్సిన అమ్మవారి రూపం:
కాత్యాయనీ దేవి/సేవంతికీ దేవి
ఈ అమ్మ వల్ల లాభం మనోధైర్యం .. మానసిక శాంతి..
శ్లోకం:
చంద్రహాసోజ్జ్వలకరా శార్దూలవరవాహనా।
కాత్యాయనీ శుభం దద్యాద్దేవీ దానవఘాతినీ॥
(గమనిక: ఈ రోజు అలిగిన బతుకమ్మ కాబట్టి సాంప్రదాయం ప్రకారం ఎలాంటి నైవేద్యం సమర్పించరు, పూజ మాత్రమే చేస్తారు).

7వ రోజు – వేపకాయల బతుకమ్మ: వేపకాయలతో నైవేద్యం చేస్తారు. బియ్యం పిండిలో వేపకాయలు వేసి పాలల్లో ఉడికిస్తారు..
పూజించాల్సిన అమ్మవారి రూపం:
కాళరాత్రి దేవి/స్థూలరూపిణి
ఈ అమ్మ వల్ల లాభం.. కీటక నాశిని.. చర్మ సౌందర్యాన్ని పెంచుతుంది..
చదవాల్సిన శ్లోకం:
ఏకవేణి జపాకర్ణ స్థూల రూపిణీ చ స్థితా।
లంబోష్ఠీ కర్ణికాకర్ణీ తైలాభ్యక్తశరీరిణీ॥

8వ రోజు – వెన్నముద్దల బతుకమ్మ: వెన్నముద్దలతో నైవేద్యం సమర్పిస్తారు.
పూజించాల్సిన అమ్మవారి రూపం: మహాగౌరీ దేవి/భుజంగ రూపిణి
ఈ అమ్మ వల్ల లాభం.. కుజ శని దోషాలను నివారిస్తుంది.. మేధా మానసిక శక్తిని ఇస్తుంది..
శ్లోకం:
శ్వేతే వృషే సమారూఢా శ్వేతాంబరధరే శుచిః।
మహాగౌరీ శుభం దద్యాన్మహాదేవప్రమోదదా॥

9వ రోజు – సద్దుల బతుకమ్మ: ఈరోజు గౌరీదేవికి సద్దులు(5 లేదా 9 రకాల ప్రసాదాలు) సమర్పిస్తారు. ఇందులో నిమ్మకాయ సద్ది, నువ్వుల సద్ది, కరివేపాకు సద్ది, పల్లి సద్ది, పెరుగు సద్ది, మినపప్పు సద్ది వంటివి ఉంటాయి. తర్వాత అన్ని రకాల పూలతో అలంకరించి పూజ చేస్తారు.
ఈ విధంగా తొమ్మిది రోజుల పాటు జరిగే బతుకమ్మ సంబరాల్లో, మహిళలు బతుకమ్మల చుట్టూ తిరుగుతూ ఆడుతూ, పాడుతూ ఆనందిస్తారు.. అందరిని ఆనందింపజేస్తారు..
పూజించాల్సిన అమ్మవారి రూపం:
సిద్ధిదాత్రీ దేవి/సకల ధాత్రి
సకల శుభాలు కలుగుతాయి.
శ్లోకం:
సిద్ధగంధర్వయక్షాద్యైరసురైరమరైరపి।
సేవ్యమానా సదా భూయాత్ సిద్ధిధాత్రీ సిద్ధిదాయినీ॥

మొదటి రోజు (పాడ్యమి): శ్రీ స్వర్ణకవచాలంకృత దుర్గాదేవి(శైలపుత్రి)
రెండవ రోజు(విదియ): శ్రీ బాలా త్రిపుర సుందరి దేవి(బ్రహ్మచారిణి)
మూడవ రోజు (తదియ): శ్రీ గాయత్రీ దేవి(చంద్రఘంట)
నాల్గవ రోజు(చతుర్థి): శ్రీ అన్నపూర్ణా దేవి (కూష్మాండ)
ఐదవ రోజు(పంచమి): శ్రీ లలితా త్రిపుర సుందరి దేవి(స్కందమాత)
ఆరవ రోజు (షష్ఠి): శ్రీ మహాలక్ష్మి దేవి(కాత్యాయని)
ఏడవ రోజు(సప్తమి): శ్రీ సరస్వతీ దేవి (మూలా నక్షత్రం – చదువుల తల్లిగా ప్రత్యేక పూజలు)
ఎనిమిదవ రోజు(అష్టమి): శ్రీ దుర్గాదేవి మహాష్టమి(మహాగౌరి)
తొమ్మిదవ రోజు(నవమి): శ్రీ మహిషాసురమర్దినీ దేవి/మహానవమి సిద్ధిదాత్రి)

రచన : మహా వాది విజయ

విద్యుత్ సిబ్బంది కనీసం ఫోన్లు కూడా ఎత్తడం లేదు.

కాంగ్రెస్ సర్కార్ పాలనలో రాష్ట్రవ్యాప్తంగా కరెంట్ కోతలు ఎలా ఉన్నాయో ప్రత్యేకించి చెప్పనవసరం లేదు. ఓ వైపు సాగునీరు, కరెంట్ కోతలతో రైతులు సతమవుతుండగా.. మరోవైపు గ్రామాల్లో కూడా కరెంట్, తాగునీటి కష్టాలు తప్పడం లేదు.

గ్రామాల్లో నెలకొన్న విద్యుత్, తాగునీటి సమస్యలపై పలు గ్రామాల సర్పంచ్‌లు సంబంధిత అధికారులను నిలదీశారు. గురువారం మండల కేంద్రమైన ఝరాసంగంలోని రైతు వేదికలో మండల ప్రత్యేక అధికారి లలిత కుమారి అధ్యక్షతన మండల స్థాయి సమావేశం నిర్వహించారు. ఈ సందర్భంగా బోరేగావ్ సర్పంచ్ నాగేందర్ పటేల్ మాట్లాడుతూ.. గ్రామాల్లో ఓవర్‌హెడ్ ట్యాంక్‌లు ఉన్నప్పటికీ మోటార్లు లేకపోవడంతో అవి అలంకారప్రాయంగా మారాయని సభా దృష్టికి తీసుకెళ్లారు. ఈ విషయమై నెల రోజుల క్రితమే సంబంధిత ఏఈకి విన్నవించినా ఇప్పటివరకు స్పందించలేదని ఆవేదన వ్యక్తం చేశారు.

स्फूर्ति संकेत
हिंदी समाचार पत्रिका
जागरूक समाज, सशक्त भारत का संकल्प
सत्य | समृद्धि | समानता | समाज कल्याण
समाचार
सही जानकारी सही विचार सही समाज

नव भारत वार्ता
डिजिटल भारत की सशक्त आवाज

माता सीता और तिनके का रहस्य

तृन धरि ओट कहति वैदेही।
सुमिरि अवधपति परम सनेहीघ

रामायण में एक घास के तिनके का भी रहस्य है, जो हर किसी को नहीं मालूम क्योंकि आज तक हमने हमारे ग्रंथो को शायद केवल पढ़ा, पर समझने की कोशिश नहीं की।
रावण जब माँ सीता जी का हरण करके लंका ले गया तब लंका में सीता जी वट वृक्ष के नीचे बैठ कर चिंतन करने लगी। रावण बार बार आकर माँ सीता जी को धमकाता था, लेकिन माँ सीता जी कुछ नहीं बोलती थी। यहाँ तक कि रावण ने श्री राम जी की वेश भूषा में आकर माँ सीता जी को भ्रमित करने की भी कोशिश की लेकिन फिर भी सफल नहीं हुआ।
रावण थक हार कर जब अपने शयन कक्ष मे गया तो मंदोदरी ने उससे कहा आप तो राम का वेश धर कर गये थे, फिर क्या हुआ।
रावण बोला जब मैं राम का रूप लेकर सीता के समक्ष गया तो सीता में मुझे माँ नजर आ रही थी।
रावण अपनी समस्त ताकत लगा चुका था लेकिन जिस जगत जननी माँ को आज तक कोई नहीं समझ सका, उन्हें रावण भी कैसे समझ पाता !
रावण एक बार फिर आया और बोला मैं तुमसे सीधे सीधे संवाद करता हूँ लेकिन तुम कैसी नारी हो कि मेरे आते ही घास का तिनका उठाकर उसे ही घूर–घूर कर देखने लगती हो, क्या घास का तिनका तुम्हें राम से भी ज्यादा प्यारा है? रावण के इस प्रश्न को सुनकर माँ सीता जी बिल. कुल चुप हो गयी और उनकी आँखों से आसुओं की धार बह पड़ी।
इसकी सबसे बड़ी वजह थी कि:–
जब श्री राम जी का विवाह माँ सीता

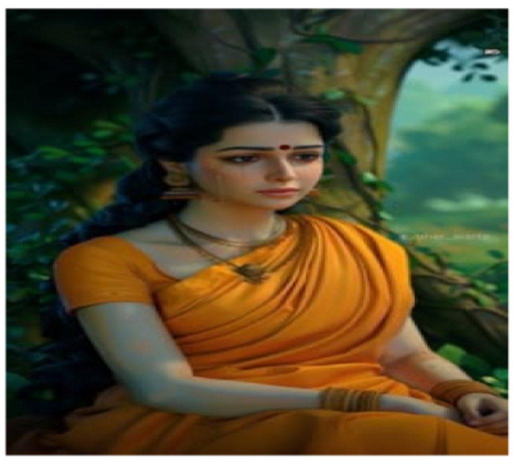

जी के साथ हुआ, तब सीता जी का बड़े आदर सत्कार के साथ गृह प्रवेश भी हुआ। बहुत उत्सव मनाया गया। 'प्रथानुसार नव वधू विवाह पश्चात जब ससुराल आती है तो उसके हाथ से कुछ मीठा पकवान बनवाया जाता है, ताकि जीवन भर घर पर मिठास बनी रहे।
इसलिए माँ सीता जी ने उस दिन अपने हाथों से घर पर खीर बनाई और समस्त परिवार, राजा दशरथ एवं तीनों रानियों सहित चारों भाईयों और ऋषि संत भी भोजन पर आमंत्रित थे। माँ सीता ने सभी को खीर परोसना शुरू किया, और भोजन शुरू होने ही वाला था की जोर से एक हवा का झोका आया। सभी ने अपनी अपनी पत्तलें सम्भाली,सीता जी बड़े गौर से सब देख रही थीं।
ठीक उसी समय राजा दशरथ जी की खीर पर एक छोटा सा घास का तिनका गिर गया जिसे माँ सीता जी ने देख लिया। लेकिन अब खीर मे हाथ कैसे डालें ये प्रश्न आ गया। माँ सीता जी ने दूर से ही उस तिनके को घूर कर देखा वो जल कर राख का एक छोटा सा बिंदु बनकर रह गया। सीता जी ने सोचा 'अच्छा हुआ किसी ने नहीं देखा'।
लेकिन राजा दशरथ माँ सीता जी के इस चमत्कार को देख रहे थे। फिर भी दशरथ जी चुप रहे और अपने कक्ष पहुचकर माँ सीता जी को बुलवाया।
फिर उन्होंने सीताजी से कहा कि मैंने आज भोजन के समय आप के चमत्कार को देख लिया था।
आप साक्षात जगत जननी स्वरूपा हैं, लेकिन एक बात आप मेरी जरूर याद रखना।
आपने जिस नजर से आज उस तिनके को देखा था उस नजर से आप अपने शत्रु को भी कभी मत देखना।
इसीलिए माँ सीता जी के सामने जब भी रावण आता था तो वो उस घास के तिनके को उठाकर राजा दशरथ जी की बात याद कर लेती थी।
तृण धर ओट कहत वैदेही।
सुमिरि अवधपति परम् सनेही।

यही है उस तिनके का रहस्य !
इसलिये माता सीता जी चाहती तो रावण को उस जगह पर ही राख कर सकती थी, लेकिन राजा दशरथ जी को दिये वचन एवं भगवान श्रीराम को रावण–वध का श्रेय दिलाने हेतु वो शांत रही!
ऐसी विशाल हृदया थीं हमारी जानकी माता।
जय जय सीताराम।

डॉ कर्नल आदिशंकर मिश्र 'आदित्य', 'विद्यावाचस्पति' 'विद्यासागर', लखनऊ

स्कंदमाता वंदनाकृममता की दिव्य ज्योति

नवरात्रि का पंचम दिवस, मंगलमय वरदान,
स्कंदमाता के चरणों में, अर्पित श्रद्धा–सुमन महान।
कार्तिकेय की जननी तुम, ममता की प्रतिमूर्ति,
तेरी करुणा से माँ जग में, खिलती सुख की पूर्ति।
सिंहवाहिनी रूप तुम्हारा, दिव्य प्रभा बरसाता,
कमलासन पर स्कंद सहित, भक्तों को हर्षाता।
चार भुजाओं में शोभित माँ, शक्ति, स्नेह अपार,
तेरी कृपा से खिल उठता, जीवन का संसार।
अज्ञान–तिमिर मिटाकर माँ,
ज्ञान–ज्योति जलाना,
मन–मंदिर के सूनेपन में,
भक्ति–सुमन खिलाना।
दीन–दुखी के नयनों में, आशा–दीप जलाओ,
भटके हुए पथिक को माँ, सद्मार्ग दिखलाओ।
कन्या–रूप में शक्ति तुम्हारी, पावन ज्योति समाती,
उनके सम्मान और पूजन से, शुभ संस्कृति मुस्काती।
हे स्कंदमाता! कृपा करो, हो मंगलमय संसार,
'सुरभि' के मन–आँगन में, गूँजे जय–जयकार।

स्वरचित
डॉ. सुमन मेहरोत्रा 'सुरभि'
मुजफ्फरपुर, बिहार

मानवता ही धर्म है – धर्म की सच्ची व्याख्या

धर्म शब्द आते ही हमारे मन में मंदिर–मस्जिद, पूजा–पद्धति, कर्मकांड की छवि बनती है। पर धर्म की दीवार से ऊँचे सत्य को निम्न लिखित तथ्यों पर विचार करना आवश्यक है।

धर्म का मूल एहसास शब्द नहीं:
मानवता शब्द नहीं, एक एहसास है। गीता में श्रीकृष्ण ने भी कहा है कि धर्म धारण करता है। जो धारण करे, जो जोड़े, वही धर्म है। वो हाथ जो बिना पूछे थाम ले, वो आँख जो बिना कहे आँसू समझ ले , वही सच्चा धर्म है। जाति–धर्म की दीवारें तो इंसान ने बनाईं, एहसास ईश्वर ने दिया।

असली इबादत कहाँ बसती है:
दूसरी सच्चाई कि रोटी का आखिरी भी टुकड़ा बाँट कर खाना । वेद कहते हैं कि सर्वे भवन्तु सुखिनः। मंदिर–मस्जिद में जिसे हम ढूँढते हैं, वो तो भूखे के निवाले में बसती है। किसी अनजान चेहरे की मुस्कान बनना, बेसहारा के आँगन का उजाला बनना कृ यही तो सच्ची इबादत यानी पूजा है। अन्नदान, जलदान, सहारा देना, ये तीनों ही सबसे बड़े पुण्य माने

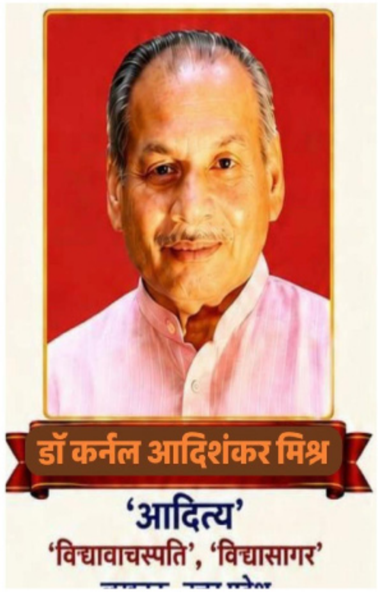

गये हैं।

धर्म का व्यवहारिक स्वरूप:
जहाँ नफरत की आग लगे, वहाँ प्रेम का पानी बहेय यही धर्म की व्यावहा. रिक परीक्षा है। धर्म लड़ाता नहीं, बुझाता है। अंधेरा घिरे तो उम्मीद का दिया जलाना, छोटा बनकर बड़े का मान रखना, बड़ा बनकर छोटे को गले लगानाय यही भारतीय संस्कृति का ''वसुधैव कुटुम्बकम्'' है।यही वास्तविक धर्म है।

धरती क्यों टिकी है:
बहुत गहरी बात लिखी है कि धरती आज भी टिकी हुई है, उन्हीं हाथों में जो इंसानियत नहीं भूले हैं। शास्त्रों में कहा गया है, कि धरती धर्म पर टिकी है, और धर्म मानवता पर। मानवता न बूढ़ी होती, न मिटती। हम भूल जाते हैं, पर वो मिटती नहीं।

निष्कर्ष स्वरूप हम कह सकते हैं कि ''मैं'' से पहले ''हम'' को जगह देना ही धर्म है। जिस दिल में मानवता की साँसें धड़कती हैं, वही सच्चा मानव है, वही धार्मिक है।
"आदित्य मानव वही है जिसके मन और मस्तिष्क में मानवता की साँसे धड़कती हैं।"
यही सत्य है और यही धर्म की सबसे सरल और सबसे बड़ी व्याख्या है।
डॉ कर्नल आदिशंकर मिश्र 'आदित्य', 'विद्या वाचस्पति' 'विद्यासागर', लखनऊ

मां स्कंदमाता की पूजा का महत्त्व

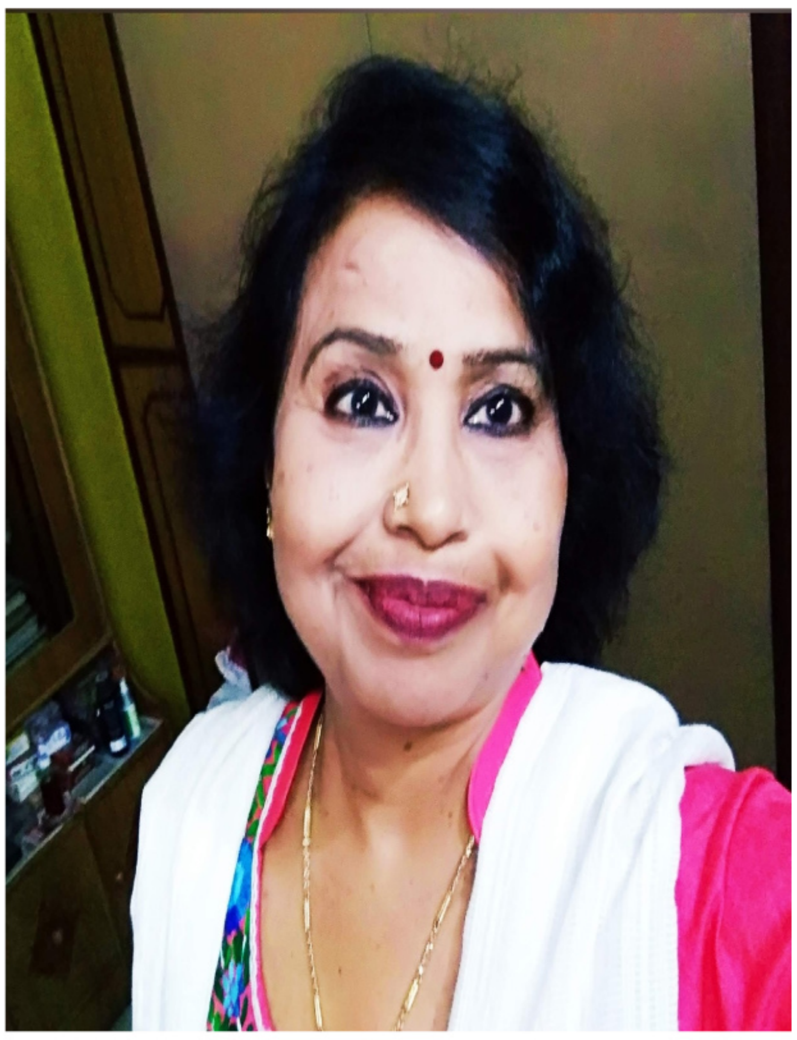

''या देवी सर्वभूतेषु मां स्कंदमाता रुपेण संस्थिता
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः''

नवरात्रि का पांचवा दिन स्कंदमाता के रूप में पूजा की जाती है। स्कंदमाता मोक्ष के द्वारा को खोलने वाली माता हैं। मां स्कंदमाता अपने भक्तों की विनती जरूर सुनती हैं और भक्तों के समस्त इच्छाओं की पूर्ति करती हैं। स्कंदमाता नवदुर्गाओं में स्कंदमाता पंचम रूप में विराजती हैं। मां स्कंद माता की महिमा अपरंपार है। इनकी पूजा से भक्तों को उत्तम संतान, मानसिक शांति ,आत्मविश्वास और जीवन में समृद्धि प्राप्त होती है।
नकारात्मक ऊर्जा को दूर करती है और ज्ञान और आंतरिक शांति प्रदान करती हैं। स्कंदमाता का स्वरूप ममता, करुणा और साहस का प्रतीक है, जो अपने भक्तों को सभी इच्छाओं की पूर्ति और मोक्ष का आशीर्वाद देती हैं। इनका नाम भगवान स्कंद (कार्तिकेय)के कारण पड़ा है। सिंह का वाहन है।मां स्कंदमाता कमल के आसन पर विराजमान रहती हैं और उनकी गोद में बालक कार्तिकेय सुशोभित होते हैं। मां स्कंदमाता देवी दुर्गा का वह स्वरूप है,जो ममता मातृत्व और शक्ति का सम्मिश्रण है।
''ऊँ ऐं ह्लीं क्लीं स्कंद मातायै नमः''

इनकी पूजा करते समय इंद्रियों और मन पर पूर्ण नियंत्रण रखना और सां. सारिक बंधनों से मुक्त होने की आवश्यकता है। भक्तों को अनन्य भक्त और समर्पण के साथ इनकी पूजा करनी चाहिए जिससे हमें स्कंदमाता और भगवान स्कंद दोनों की कृपा प्राप्त होती है।

डॉ मीना कुमारी परिहार

रेल यात्रियों के लिए महत्वपूर्ण फैसला ऑफलाइन टिकट पर भी बीमा सुविधा अनिवार्य

स्फूर्ति संकेत : नई दिल्ली, 15 अक्टूबर 2026
सर्वोच्च न्यायालय ने भारतीय रेल यात्रियों की सुरक्षा के संबंध में महत्वपूर्ण निर्देश देते हुए ऑफलाइन टिकट खरीदने वाले यात्रियों को भी बीमा सुविधा उपलब्ध कराने को कहा है। यह व्यवस्था 27 अक्टूबर 2026 से प्रभावी होनी है।
अब तक ऑनलाइन और ऑफलाइन टिकट खरीदने वाले यात्रियों को उपलब्ध बीमा सुविधाओं में अंतर को

लेकर प्रश्न उठते रहे हैं। न्यायालय के निर्देश का उद्देश्य टिकट खरीदने के माध्यम के आधार पर यात्रियों के साथ असमान व्यवहार को दूर करना है।रेलवे बोर्ड को इस निर्णय के प्रभावी क्रियान्वयन के लिए आवश्यक व्यवस्था सुनिश्चित करने के निर्देश दिए गए हैं। इससे रेलवे टिकट काउंटरों पर टिकट खरीदने वाले यात्रियों को भी सुरक्षा संबंधी अतिरिक्त लाभ प्राप्त हो सकेगा।
यात्रियों के लिए बीमा संबंधी पात्रता, दावे की प्रक्रिया और अन्य शर्तों की जानकारी रेलवे द्वारा जारी आधिका. रिक दिशा–निर्देशों के अनुसार निर्धारित होगी।

Published by B-401, PHASE- 2, NEAR RED WATER TANK, Vanasthalipuram HYDERABAD, TELANGANA - 500070.
Printed by WZ-9, GALI NO. 2A, PRITHVI PARK, M.B.S. NAGAR, TI, CRP CAMP, TILAK NAGAR, NEW DELHI, DELHI - 110018. RONAK PUBLICATION HOUSE PRIVATE LIMITED WZ-9, GALI NO. 2A, PRITHVI PARK, M.B.S. NAGAR, TI, CRP CAMP, TILAK NAGAR, NEW DELHI, DELHI - 110018.